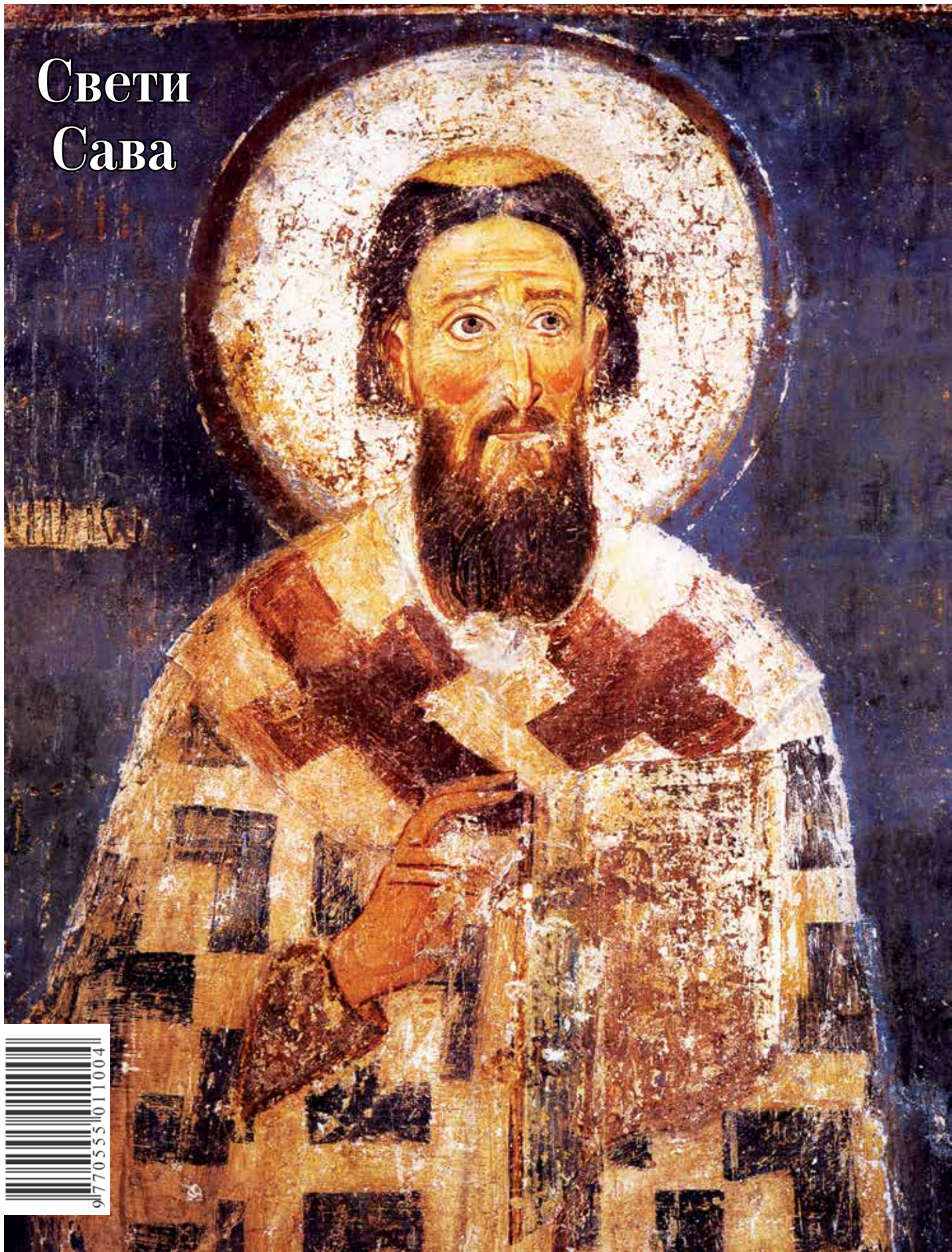

ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

Свети
Сава

pravoslavljе.srb : www.pravoslavljе.rs

Број 1149 Цена 90 динара 2.5 КМ 1. фебруар 2015. године Издази 1. и 15. у месецу

ISSN 0555-0114

Званични приједи

Његова Светост Патријарх српски Иринеј примио је 24. децембра 2014. у Патријаршији српској у Београду др Младена Иванића, председавајућег Председништва БиХ.

Његова Светост уручио је 29. децембра на свечаном пријему у Патријаршији српској у Београду високо одликовање СПЦ, Орден Светог Саве другог степена др Смиљи Аврамов за делатну љубав према Светој Мајци Цркви и српском роду, нарочито показану истрајним сведочењем Христа Васкрслог и научним доприносом на откривању истине о страдању нашег народа, и Радомиру Наумову због несебичног доприноса на унапређењу односа између СПЦ и Републике Србије.

Свечаној додели признања присуствовали су чланови Св. Арх. Синода: Митрополит црногорско-приморски Амфилохије, П. Г. епископи: шабачки Лаврентије, зворничко-тузлански Хризостом и рашко-призренски Теодосије, као и протојереј-ставрофор др Саво Јовић, главни секретар САС.

Овом свечаном чину присуствовали су представници научног и културног живота престонице.

Патријарх српски Иринеј примио је 12. јануара 2015. у Патријаршији српској протојереја Виталија Тарасјева, старешину Подворја Руске Православне Цркве у Београду.

Том приликом отац Виталије је известио Његову Светост о духовном животу Подворја током Божићног поста и празничних дана, као и о манифестацији „Дечја Божићна јелка“, која се у Подворју традиционално одржава прве недеље по Божићу.

Патријарх Иринеј примио је 21. јануара 2015. у Патријаршији српској у Београду гђу Нариндер Чаухан, амбасадора Индије у Београду.

Патријарх српски Иринеј примио је, 20. јануара 2015, у Патријаршији српској у Београду председника Владе Републике Србије Александра Вучића.

Премијер Вучић информисао је Патријарха о својој посети КиМ, нагласивши да положај Србије није нимало лак али да морамо да поступамо одговорно, мудро и јединствено. „Такав приступ нам је потребан у решавању свих проблема са којима се наша држава суочава, а значајно место у томе заузима дијалог са Српском Православном Црквом“, рекао је премијер.

Премијер Вучић је захвалио Патријарху Иринеју на његовом сталном залагању за јединство српског народа и замолио га за разумевање тешкоћа са којима се држава суочава.

Патријарх Иринеј је похвалио труд који Влада Србије улаже у препород државе и изразио жељу за чешћим сусретима са представницима државног руководства.

Састанку су присуствовали министар правде Никола Селаковић и П. Г. епископи: рашко-призренски Теодосије и топлички Арсеније.

Његова Светост Патријарх Иринеј примио је, 22. јануара 2015, у Патријаршији српској у Београду председника Републике Србије Томислава Николића.

Састанку су присуствовали чланови Св. Арх. Синода: Митрополит црногорско-приморски Амфилохије и П. Г. епископи: шабачки Лаврентије и рашко-призренски Теодосије, као и протојереј-ставрофор др Саво Јовић, главни секретар САС. На састанку су разматрана питања и проблеми са којима се суочавају Црква и држава, као и начини њиховог превазилажења.

Патријарх Иринеј и Никола Мирков, в. д. генералног директора РТС, потписали су 23. јануара 2015. у Патријаршији српској споразум о сарадњи.

Споразум се односи на сарадњу ТВ Храм, установе за телевизијску и видео продукцију АЕМ, и Радиодифузне установе Србије РТС, у циљу афирмисања хришћанске вере, живота и културе у отаџбини и расејању, као и представљања хришћанских вредности и духовности на пријемчив начин за савременог човека.

Потписивању споразума присуствовали су гл. и одг. уредник ТВ Храм протојереј-ставрофор Стојадин Павловић, викарни Епископ Арсеније, протојакон Радомир Ракић, гл. и одг. уредник Информативне службе СПЦ, јереј Мирослав Чолаковић, секретар ЕУО АЕМ, мр Зоран Недељковић, управник Библиотеке СПЦ, јереј Оливер Суботић, уредник *Православној мисионара*, Драган Тадић, у име Радија АЕМ Слово љубве и други.

У Српској Патријаршији у Београду, 26. јануара 2015, потписан је споразум о сарадњи ТВ Храм, установе за телевизијску и видео продукцију АЕМ и Правног факултета Универзитета у Београду, у циљу образовања младих, обезбеђивања медијског простора академској заједници и афирмације науке, младих научника и медијског активизма.

Протокол су, у присуству Његове Светости и ректора УБ проф. др Владимира Бумбаширевића, потписали декан Правног факултета проф. др Сима Аврамовић и гл. и одг. уредник ТВ Храм протојереј-ставрофор Стојадин Павловић.

На дан Рождества Христовог

Патријарх српски Иринеј је, 7. јануара 2015, начествовао Божићним Литургијском сабрањем у београдској Саборној цркви.

Богослужењу су, поред многобројног верног народа, присуствовали председник Србије Томислав Николић, престолонаследник Александар Карађорђевић са супругом, министар спољних послова Ивица Дачић, министар правде Никола Селаковић, представници републичке и градске власти, апостолски нунције Орландо Антонини, амбасадор Белорусије Владимир Чушев, надбискуп Станислав Хочевар, представници Исламске заједнице Србије, као и личности из културног и јавног живота престонице.

Божићну посланицу Патријарха Српског и свих архијереја СПЦ прочитао је протојереј-ставрофор Петар Лукић, старешина београдског Саборног храма.

У молитвеном присуству Епископа топличког Арсенија, Његовој Светости саслуживало је свештенство АЕМ, уз појање Првог београдског певачког друштва и Дечјег хора Саборног храма. Богослужење је директно преносио Јавни сервис РТС.

На Звездари

Патријарх Српски служио је 8. јануара 2015. на празник Сабора Пресвете Богородице, Св. Арх. Литургију у Цркви Покрова Пресвете Богородице на Звездари.

У Републици Српској

У Бањалуци је, 9. јануара 2015, свечано прославлен Дан и крсна слава Републике Српске – Свети првомученик и архијакон Стефан.

У Саборном храму Христа Спаситеља Св. Арх. Литургијом начествовао је Патријарх српски Иринеј, уз саслужење П. Г. епископа: зворничко-тузланског Хризостома, бихаћко-петровачког Атанасија и бањалучког Јефрема.

Прослава Дана и крсне славе Републике Српске почела је свечаним дочеком Његове Светости од стране многобројних вјерника на платоу Саборног храма. Светој Литургији и чину освећења славског колача присуствовали су и председник РС Милорад Додик, председник Народне скупштине РС Недељко Чубриловић, премијер гђа Жељка Цвијановић, министри у Влади Републике Српске, народни посланици, српски представници у заједничким органима БиХ, као и припадници Оружаних снага БиХ.

Обиљежавање крсне славе и Дана Републике Српске настављено је у Банском двору, гдје је одржана свечана академија.

Извор: Саборни храм Христа Спаситеља у Бањалуци

У храму на Пашином брду

Његова Светост је у недељу, 11. јануара 2015, служио Св. Арх. Литургију у Храму Преображења Господњег у београдском насељу Пашино брдо.

Саслуживало је више свештеника и ђакона, а појао је хор овог светог храма. После причешћа, а причешћивала су се у највећем броју деца и млади, Патријарх је беседио о Христовим страдањима у првим данима Његовог живота и између осталог рекао: „Нека су благословени ови свети дани Христовог Рођења, да дочекамо и друге велике и свете празнике, да нас они учврсте у вери да, као верни синови и чада Божја, сведочимо својим животима и својом вером истину и веру коју је Господ донео да нас учини децом својом и народом Божијим. И да за свагда будемо носиоци свете благодати Његове.“

Јово Бајић

Орден најстаријем хору у Србији

Патријарх Иринеј начествовао је, 14. јануара 2015, на празник Св. Василија Великог, Св. Арх. Литургијом у београдској Саборној цркви.

Овом приликом, Патријарх Иринеј је преломио славски колач Првог београдског певачког друштва ➔

и председнику овог најстаријег хора у Србији, протојереју-ставрофору Петру Лукићу, уручио високо одликовање СПЦ, Орден Светог деспота Стефана Лазаревића. Орден се додељује Првом београдском певачком друштву за делатну љубав према Светој Мајци Цркви показану појањем и истрајним доприносом прослављању Христа Бога нашега.

На Божићној представи

И ове године чланови редакције *Светосавској звонца* су се потрудили да организују Божићну представу за децу запослених у Патријаршији српској, Академији СПЦ за уметност и конзервацију и Радију Слово љубве.

Приредби су присуствовали Патријарх Иринеј и Епископ топлички Арсеније. Након богатог програма присутнима се обратио Његова Светост који је деци и родитељима упутио речи љубави и очинске поуке, и похвалио чланове редакције *Светосавској звонца* који су се потрудили да и ове године обрадују малишане и увећају божићну радост. Потом је Патријарх малишанима поделио божићне пакетиће.

На богојављенској свечаности

Празничну Св. Арх. Литургију у Храму Св. Ђорђа на Бановом брду служио је Патријарх српски Иринеј. „Циљ доласка Господа међу људе био је да наша срца и наша отачаства, домови и школе постану домови Божији. Србија је нашла свој пут, наш народ се враћа вери, и дај Боже, да останемо на путу Христовом, јер сваки други пут води у странпутицу“, поручио је Патријарх Српски.

У Вождовачком храму

У недељу по Богојављењу, 25. јануара 2015, Његова Светост служио је Св. Арх. Литургију у Храму Светих цара Константина и Јелене на Вождовцу.

Патријарху су саслуживали протојереј-ставрофор Недељко Марјановић, старешина храма, протојереј Ђорђе Поповић, јереј Глигорије Марковић, као и протођакон Радомир Ракић и ђакон Верољуб Сандо.

Његова Светост је, у проповеди, истичући потребу редовних евхаристијских сабрања као највећег дара крштенима, напоменуо неопходност честог причешћивања оних који се редовно придржавају поста, молитве и воде врлински живот. Свето Причешће је, по речима

Његове Светости, непроцењиви дар од Бога, чије неприхватање води ка испразном животу. *Синиша Симић*

На Савиндан

Храм Светог Саве на Врачару прославио је, 27. јануара 2015, славу Св. Арх. Литургијом коју је служио Патријарх Српски уз саслужење многобројног свештенства, појање Хора „Мокрањац“ и молитвено учешће благочестивог верног народа. „Српски народ је имао много заслужних синова своје домовине, али само је Свети Сава назван великим јер је био светитељ Христов, онај који је Господу угоднио и најпре себе привео Господу Христу, а затим, преко себе, и читав народ наш, тако да смо ми плод његовог труда и његових молитава“, рекао је Патријарх Иринеј.

На Богословском факултету

Патријарх српски Г. Иринеј, председник Републике Србије г. Томислав Николић и бројни гости присуствовали су 27. јануара 2015. године Светосавској академији на Православном богословском факултету Универзитета у Београду.

После Патријарха Иринеја и председника Николића присутним су се обратили проф. др Миодраг Поповић, проректор Универзитета у Београду, гости са Теолошких факултета из Љубљане и Загреба проф. др Станко Герјољ и проф. др Славко Слишковић, као и проф. др Дарко Ђого, декан Православног богословског факултета у Фочи. Протојереј-ставрофор проф. др Драгомир Сандо произнео је беседу на тему „Светосавље и просвета“.

ПРАВОСЛАВЉЕ 1149

- 2**
Активности Патријарха
- 6**
Страдање за Христа
Олиа Стојановић
- 7**
Помен жртвама Новосадске рације
- 8**
Остајте овде, не напуштамо вас
- 9**
Молитвени помен закланих
на жртвеном пољу Косову
Митрополит Амфилохије
- 12**
**Разговор са Патријархом
српским Иринејем**
Заједнички су нас болеле
све ране нашег рода
Доц. др Марија Алексић
- 14**
Шта је читао Свети Сава
у Студеници 1206/7. године?
Архимандрит др Тихон (Ракићевић)
- 19**
Сунчани часовник Богородичине
цркве манастира Студенице
- 20**
Злочини над Србима у НДХ –
фотомонографија

- 22**
Како су сиријски и ирачки
хришћани прославили Божић
др Александар Раковић
- 24**
Поделе у Коринту
(1. Кор. 1, 10–17)
– први део –
др Предраг Драгишиновић
- 26**
Библијско воће: маслина
Милена Стефановић Саји
- 29**
Два јубилеја Саборне цркве
- 30**
Преподобни отац Јаков (Арсовић),
свети ученик светог учитеља
Игуман Димитрије Плећевић
- 32**
Српска војска
и свештенство
у Великом рату
Пуковник др Раде С. Н. Рајић
- 34**
„Случај“ војводе Мишића
Живорад Јанковић
- 36**
Како нас је видео А. Рајс (24)
Запис из Бечког архива
Анђоније Ђурић

- 40**
Наука, уметност, култура...
- 42**
Кроз хришћански свет
- 44**
Из живота Цркве

На насловној страни:

**Свети Сава, фреска из манастира
Милешева; сматра се да је ово
једини портрет Светог Саве
настао током његовог живота**
Фојто: Ђакон Драган С. Танасијевић

„Православље – новине Српске Патријаршије“ излазе са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја. Издаје Информативно-издавачка установа Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве. Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Члан Св. Арх. Синода задужен за надзор над радом
Информативно-издавачке установе Св. Арх. Синода СПЦ
Митрополит црногорско-приморски др Амфилохије

Главни и одговорни уредник
Презвитер др Александар Ђаковац

Оперативни уредник
Срећко Петровић

Секретар редакције
Снежана Крутиковић

Фотограф
Ђакон Драган С. Танасијевић

Лектор и коректор
Ђорђе Остојић

Чланови редакције
Презвитер др Оливер Суботић,
Сања Лубардић, Славица Лазић

**Излази сваког првог и петнаестог у месецу, за јануар
и август двобој.** Годишња претплата за нашу земљу је 1700
динара, полугодишња 850. Појединачни примерак 90 динара.
Претплата за нашу земљу може се уплатити на благајни Српске
Патријаршије, Краља Петра 5 или на текући рачун.

Уплате не слати поштанском упутницом!
Не слати девизне чекове!

Годишња претплата за иностранство:
Обична поштом је 70 USD, 70 CAD, 75 AUD, 45 EUR, 35GBP;
авијонска: 90 USD, 90 CAD, 100 AUD, 60 EUR, 45 GBP.

Информативна служба:
Текући рачун динарски број:
145-4721-71 Марфин банка
Далматинска 22 Београд
Текући рачун девизни број:
Intermediary Deutsche Bank GmbH,
Frankfurt/M (BIC DEUTDE33)
Account with inst: 935-9522-10
Marfin bank AD, Beograd (BIC LIKIRSBG)
Beneficiary: RS35145007080000135615
Informativno Izdavačka Ustanova Srpske Pravoslavne Crkve,
Kralja Petra 5, Beograd
Charges: For the account of ordering customer

Телефони:
Редакција: +381 11 30-25-116
Маркетинг: +381 11 30-25-113
Претплата: +381 11 30-25-103, 30-25-113, 064 17-83-786
e-mail: pravoslavije@spc.rs – редакција
pretplata@spc.rs – претплата

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови достављени
редакцији „Православља“ подлежу анонимној рецензији.
Текстови и прилози објављени у „Православљу“ представљају
ставове аутора.

Сва права задржана. Свако прештампавање, копирање,
умножавање, објављивање и дистрибуирање целих или делова
ових новина или чланака објављених у њима забрањено је и
представља повреду ауторског права и кривично дело.

Дизајн: Соба.rs
Графичка припрема: Срећко Петровић
Штампа: „Политика“ А. Д.

Дистрибутер: „Polydor“ д.о.о.,
Ломина 11/3/9, 32300 Горњи Милановац
тел/факс: 032/717-322, 011/2461-138

СПР – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
271.222 (497.11)
ISSN 0555-0114 = Православље
COBISS.SR-ID 16399106

**Православље се штампа уз помоћ Управе
за сарадњу с Црквама и верским заједницама
Владе Републике Србије**

Спомен Св. мученика ђакона Авакума, игумана Пајсија и осталих са њима

Страдање за Христа

„У свету ћете имати невоље“, јер друкчије и не може бити, пошто Царство Његово (Црква) није од овога света.

Крв хришћанских мученика обилно се изливала од дана када је српски народ просвећен Светим крштењем, па све до данас. Један од оних чијем се подвигу клањамо јесте Преподобномученик ђакон Авакум, који је страшно пострадао од Турака за време Хаци-Проданове буне 1814. године. Рођен у Кнез Пољу 1794, посветио је свој живот Богу у манастиру Моштаници где је добио монашко име Авакум, а са осамнаест година га је рукоположио за ђакона Епископ пакрачки Јосиф Јовановић. Јанчићева буна против Турака из 1809, угушена у крви, отерала је у избеглиштво Србе Босанске Крајине и Поткозарја, те се, уз игумана манастира Моштанице ГенADIЈА, његовог сина јединца Стојана, и млади Авакум нашао у манастиру Трнава у околини Чачка, код игумана Пајсија, честитог духовника који је био на великом гласу због свога родољубља. Ту су се упознали и зближили и са чувеним српским војводом Хаци-Проданом Глигоријевићем. Почетком септембра 1814, изнад Тржаве у манастиру Стјенику, где је био велики збег, састали су се сви кнезови, војводе и духовници из Пожешке нахије, међу којима су били: Хаци-Продан, игуман Пајсије, отац ГенADIЈЕ Шувак и друга свештена и цивилна лица. На том састанку је одлучено да се народ дигне на нови устанак. На Крстовдан 14. септембра 1814. игуман Пајсије је над

устанцима извршио заклетву. Но, Хаци-Проданова буна је угушена, а Турци су одмах похватили око 300 виђених Срба и поубијали их (одсецањем главе или набијањем на колац). Међу ухваћенима су били и игуман Пајсије, игуман ГенADIЈЕ, син му Стојан и ђакон Авакум, који су отерани у Београд.

Сулејман Скопљак-паша премишљао је каквим мукама да умори „бунтовнике“. Није хтео да их брзо лиши живота, већ да их што више намучи, како би се остали народ „научио памети“, те пристао да буде покорна раја. Зато је смислио да их све живе на колац натакне на Стамбол капији. Игумана Пајсија су одмах набили на колац, а потом је дошао ред на игумана ГенADIЈА и његовог сина Стојана, као и на ђакона Авакума. Пред извођење из тамнице, Турци су заробљеним Србима нудили да пређу на ислам и да тако спасу своју главу. Игуман ГенADIЈЕ је поклекао и прихватио турски услов. Постао је Мула Салија, а његов син Стојан – Рџеп. Млади ђакон Авакум је одбио да пређе у ислам и да се тако спасе грозне смрти, оставши чврст и на мајчино преклињање и њене молитве. Блиставог јутра, 17. децембра 1814, везир је наредио да изведу ону „најлепшу јабуку“ – ђакона Авакума – уз речи: „Даћете му онај церовак да понесе до Стамбол капије. Са њиме поведите што више робља да гледа шенлук.“

Приредила О. Стојановић

Молитвеним сабрањима и свечаном академијом 27. и 28. децембра 2014, у Цркви Ружици и парохијском дому на Калемегдану, прослављено је 200 година од страдања игумана Пајсија и ђакона Авакума. Након Св. Арх. Литургије, 28. децембра, Патријарх Иринeј је у порти Цркве Св. Петке осветио мозаик посвећен београдским мученицима Ермилу и Стратонику, игуману Пајсију и ђакону Авакуму. „Нека њихове молитве штите овај град у коме су живели и страдали, нека штите наш народ, нека вера која је у њима заблистала и Господа прославила буде присутна и у нама, да се на њих угледамо да би и нас Господ удостојио као што је и њих удостојио радости у Царству Божјем. Њихове молитве нека прате и штите град овај и народ његов“ – беседио је Патријарх Српски.

У Епархији бачкој

Помен жртвама Новосадске рације

Централни програм поводом обележавања 73. годишњице Новосадске рације одржан је у петак, 23. јануара 2015. године, у подне, на Кеју жртава рације.

Код споменика Породица окупили су се представници Владе Републике Србије, Војске Србије, Града Новог Сада, Српске Православне Цркве, Јеврејске општине у Новом Саду, амбасадори Израела и Мађарске у Србији, као и многобројни народ који је дошао да покаже да страшни догађај из јануара 1942. године није заборављен и да је наша дужност да се сећамо невиних пострадалих жртава.

Градоначелник Новог Сада г. Милош Вучевић поздравио је присутне, позвавши их да минутом ћутања одају пошту жртвама Новосадске рације, догађаја у коме су припадници мађарске окупационе војске од 21. до 23. јануара 1942. године побили и под лед Дунава бацили више хиљада Новосађана.

„У овом часу који нас сећа на смрт и злочин, полажемо испит о животу и праштању. Ако га положимо, заувек ћемо живети у суживоту, миру и срећи. Данас смо овде да се подсетимо и опоменемо да лудило фашизма, нацизма и других идеологија усмерених против човека, доноси само зло, смрт и несрећу“, рекао је градоначелник.

У име Јеврејске заједнице Србије, помен је служио рабин Исак Асиел. „Ако човекова способност да почини неизрециве злочине говори о одсуству Бога, о непостојању Божјег провиђења, шта рећи о једнако несхватљивој способности за доброту, саможртвујући хероизам, неупитну веру и верност? Да ли је све то део човека“, упитао је рабин Исак Асиел, цитирајући речи једне жене која је преживела нацистички концентрациони логор Аушвиц, и која је после свега извела следећи закључак: Верујем да ће ипак мали глас Израела остати и наставити да објављује закон истине и правде — ја сам преживела! Сада знам да ватра не може да угаши људско срце, а да гас не може да заустави Божји дах.

Његово Преосвештенство Епископ новосадски и бачки Г. Иринеј служио је помен жртвама Новосадске рације, уз саслужење Владике јегарског Г. Јеронима и новосадског свештенства. „Сваке године, већ одавно, у

овај дан, сабирамо се овде и молимо се како за душе невиних жртава Новосадске рације, тако и за све невинне жртве пострадалих у Холокаусту и у току страдања у Другом светском рату, али молећи се у исто време за милост Божју, и за уразумљење нас људи да се такви догађаји више не понове. Бог нека дарује Царство небеско невиним жртвама Рације, а свима нама и вере, и снаге, и решености да останемо на истинском путу богољубља и човекољубља“, поручио је Епископ бачки Г. Иринеј.

Након служења помена, уследило је полагање цвећа на споменик Породица. Венце су положили: министар правде и државне управе у Влади Републике Србије г. Никола Селаковић; амбасадор Израела у Београду г. Јосеф Леви; г. Золтан Варга Хасович, први саветник Амбасаде Мађарске у Београду; представници Јеврејске општине Нови Сад и Савеза јеврејских општина Србије, Матице ромске као и представници потомака жртава Рације. Са брода Речне флотиле, председник Скупштине Града Новог Сада г. Синиша Севић, представник Јеврејске општине Нови Сад Емилија Шефер и Марко Кантараш, представник Матице ромске, спустили су венац у Дунав. После програма уприличеног на Кеју жртава рације, присутни су се упутили ка новосадској плажи Штранд, где је служен помен код спомен-плоче жртвама Рације.

Непосредно пре свечаности на Кеју жртава рације, у Улици краља Александра I, председник Организационог одбора за обележавање годишњице Новосадске рације г. Мирослав Илић и члан Градског већа за културу г. Вања Вученовић открили су спомен-плочу породици Чура, односно члановима породице преживелог сведока Илеане Чуре, који су настрадали током трагичних дешавања Новосадске рације.

Најављено је отварање Музеја Новосадске рације у згради, у наведеној улици, као и огранка Музеја књиге. Тако ће сећање и култура живети на месту страдања, пулсирати Новим Садам, речено је приликом откривања спомен-обележја породици Чура.

Извор: Епархија бачка

На Косову и Метохији

Остајте овде, не напуштамо вас

Епископ рашко-призренски Теодосије заједно са српским политичким представницима са Косова и Метохије и више хиљада Срба, дочекао је 14. јануара 2015. године премијера Србије Александра Вучића са сарадницима.

Премијер Србије Александар Вучић је први премијер који је од 1999. године дошао у Косовско Поморавље. Срби су у српским срединама у Пасјану, Штрпцима, Грачаници премијера Вучића дочекали овацијама, аплаузима, заставама Србије и, традиционално, сољу и хлебом. „Имаћете значајнију подршку Владе и државе Србије, како бисмо вам обезбедили услове за сигуран и нормалан живот. Нећемо заборавити нити оставити српски народ на Косову и Метохији“, понављао је премијер Вучић у свим сусретима окупљеном народу.

Вучић је у Грачаници најпре посетио манастир где га је дочекао Преосвећени Владика рашко-призренски Теодосије, да би затим открио споменик Светом краљу Милутину пред грачаничком школом која носи име овог великог српског владара и светитеља. На митингу том приликом је охрабрио Србе са југа Косова рекавши да ће једино чувањем својих кућа и имања сачувати Косово и Метохију и да ће Влада Србије улагати у српске општине и неће напустити Косово и Метохију. Премијер је истовремено апеловао на Србе да не продају своје куће и имања и позвао све да „уместо великих речи“ пређу на велики рад. Упозоривши да је најлакше доћи на Косово и држати ватрене говоре, премијер је апеловао на окупљене да се све одлуке доносе „хладне главе“. Србија је увек умела и имала храбрости да одбрани и сачува своје, али је највише напредовала у миру, констатовао је Вучић и нагласио: „И ми ћемо успети да тај мир сачувамо. Не желимо никакве сукобе, ни са ким, али хоћемо да будемо своји на своме! Најлакше је на Косово

доћи и држати ватрене говоре, али ја то нећу чинити. Ко то ради, не мисли вам добро.“

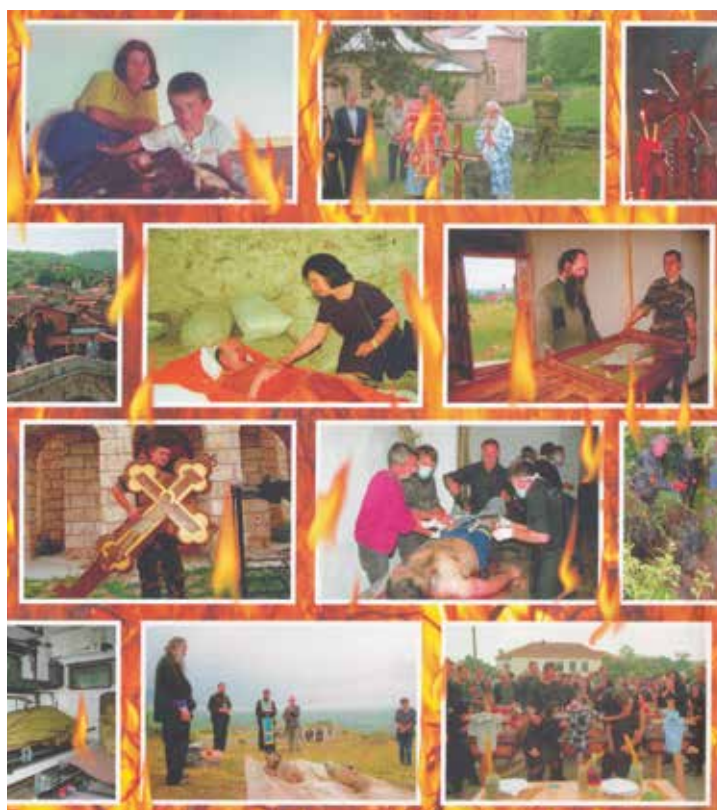
У току посете Косову и Метохији Александар Вучић је у Пасјану отворио ново, модерно породилиште, а у Штрпцу га је дочекало много деце. Многа од њих била су одевена у српску народну ношњу. „И ова дечица доказују да овде постоји будућност и да вреди улагати.“ Српским представницима у косовској влади је поручио да за ту децу морају да се боре баш као и за сваког нашег човека који тамо живи, или им у супротном није место у тој влади.

Премијер је нагласио да је задужио не само Канцеларију за КиМ, већ и сва министарства у Влади да воде рачуна не само о Лепосавићу, Лешку, Косовској Митровици, Зубином Потоку, Звечану, већ и о Грачаници, Пасјану, Клокоту, Ранилугу, Партешу, Новом Брду, Штрпцу. „То ће се осетити већ у току ове године. Ја знам да ви и данас осећате већу снагу Србије. Иако тешко живите и једва крпите крај са крајем, осећате да мудријом, озбиљнијом и одговорнијом политиком и вашу позицију чинимо чвршћом, јачом и бољом. Та позиција значи живот, значи опстанак, значи будућност за нашу децу!“

Премијер је посетио КиМ заједно са министрима Братиславом Гашићем, Николом Селаковићем, Небојшом Стефановићем, Златибором Лончаром и Александром Вулином, као и са директором Канцеларије за КиМ Марком Ђурићем. Државна делегација разговарала је и са српским политичким лидерима.

Приредила О. С.

Извор: Епархија рашко-призренска

Молитвени помен закланих на жртвеном пољу Косову

Бесједа Његовог Високопреосвештенства Архиепископа цетињског Митрополита црногорско-приморског Господина Амфилохија коју је изговорио на Светој Заупокојеној Литургији и парастосу пострадалима за вјеру и отачаство на Косову и Метохији од 1912. године до наших дана, у Цркви Светог Ђорђа под Горицом, 16. јануара 2015. године, на дан посјете терористе Хашима Тачија Црној Гори

Опјевасмо, драга браћо и сестре, између осталих дивних пјесама, које се пјевају за покој оних који су преминули из овог пролазног живота у онај вјечни, и ону пјесму: „Светитељи Твоји, Господе, који су проповиједи Јагње Божје, заклани били као јагањци, они уђоше у Живот вјечни. Свети мученици молите се Господу за опроштај гријехова наших“. А прије ове пјесме служисмо Свету Литургију Божју и принијесмо дарове, хљеб и вино, преображене и претворене у Тјело и Крв Господа и Бога и Спа-

са нашега Исуса Христа, Који је Себе принио као Јагње за живот и за спасење свијета. У том контексту, Црква Божја на Светим Литургијама помиње све и сва од настанка свијета. Сјећа се Црква Божја свих оних који су се упокојили у вјери и нади на Васкрсење и Живот вјечни, и у васкрсење мртвих. Посебно, међутим, овога дана, поменуемо све оне који су живот свој положили за вјеру и отачаство, и заклани били, као јагањци, од 1912. године до данашњег дана, на нашем жртвеном пољу Косову и Метохији. Пам-

тимо и сјећамо их се, свједочимо и, као што свједочимо и све друге мученике, страдалнике, да они нијесу прошлост него су садашњост и будућност.

У ове дане, када наше црногорске државне власти, са државним почастима, примају Хашима Тачија, једног од злочинаца нашега времена, и то када се, у исто вријеме, догађа масакр у Паризу, гдје је њих седамнаест-осамнаест побијених од терориста, и када су се сва Европа, милиони људи, сабрали и носе онај транспарент „Je suis Charlie“.

Наша државна власт, намјесто тога „Je suis Charlie“ говори „Je suis Хашим Тачи“. „Ја сам Хашим Тачи“! Крваве су му руке до рамена. Многи од оних, које смо ми овдје молитвено поменули, плод су злочина његовог, и његове терористичке армије. Кажу нам из власти Црне Горе, они који су насљедници краља и господара Црне Горе Николе Првог Петровића, кажу нам да они не желе да се баве прошлошћу и да је прошлост ствар коју треба заборавити. Добро би то тако било кад би тако било. Ако се тога држи наша власт Црне Горе зашто онда повампирује једног од главних злочинаца прошлости на Балкану и у Европи, и данас му додјељује државничке почести? Имају двије врсте прошлости. Има злочиначка прошлост, не само код нас, у историји нашега народа и наше Цркве. Али има и она друга прошлост, света и честита прошлост. Ове прве прошлости трагови смрде нечовјештвом, и живи су, и увијек остају ти трагови. Иако су се догодили у прошлости они су и данас присутни и дјелују на другачије начине широм свијета. Има и друга прошлост, која је садашњост и будућност. Мученичка крв је, давно је то речено, била и остала сјеме за нове хришћане, за нове праве, часне и достојанствене људе, за нове часне и достојанствене владаре, за нове часне и достојанствене народе земаљске.

Они које ми овдје помињемо, нијесу они прошлост. Они су срце Црне Горе!!! Да ли може бити прошлост, за биће овога народа и ове Црне Горе, онај угарак подметнут под Пећку Патријаршију 1981. године?!

Да ли може бити прошлост онај Ђорђе Мартиновић, набијен на колац, као некада Ђакон Авакум и Пајсије, и многи други који су набијани на колац у нашој прошлости?!

Да ли могу бити прошлост оне силоване монахиње, после

Помолимо се још једанпут, да Бог опрости, и врати разум свима онима који су допринијели том великом и страшном злочину, који се наставља на Косову и Метохији, и шире у свијету. И нама Господ да опрости. А с друге стране, да Господ упокоји и подари вјечни живот и Царство небеско свима онима који су живот свој жртвовали за вјеру и отачаство. Бог да им душу прости!

осамдесетих година и они гробови дјечји, прекопани, прије овог великог злочина, европског злочина, који се догодио 1999. године? Тај злочин би сад хтјели, нажалост, и наши главари, да прогласе за прошлост, повампирујући управо злочин и злочинце.

Да ли може бити прошлост, да ли смије да буде прошлост, јеромонах Стефан, који је са десетим људи бачен негдје у Радавцу и до данас му се не зна ни гроба ни мрамора?!

Да ли може бити прошлост глава монаха Харитона, која је негдје сатрула у јазбинама око Призрена, а остаци, ено, похрањени у манастиру Црној реци?!

Да ли може бити прошлост Марица Мирић, силована од четворице војника овога коме се данас указују државне почести?! Силована и заклана као јагње у Белом Пољу! Ја сам је сахранио својим рукама, обнажену, покривену само ћебетом, ено, иза олтара Пећке Патријаршије.

Да ли може бити прошлост Богдан Радевић, ево супруге његове Милене овдје присутне, и сви они који су заједно са њим побијени у Пећи?! И оно десеторо дјеце побијених и закланих у оном пећком кафићу?!

Да ли може бити прошлост Милева Вујошевић?! Нашли смо је заклану иза врате њене куће преко Пећке Бистрице. И њу смо сахранили, уочи Видовдана

1999. године. Сахранили смо је иза олтара Пећке Патријаршије.

Како је могуће да буду прошлост они војници и полицајци из Црне Горе чија смо имена овдје поменули, које је послала иста ова власт на Косово и Метохију 1998. и 1999. године?!

Они су прошлост, а Хашим Тачи и ови, који су владали и онда а и данас, они су садашњост и будућност?!

Да ли може бити прошлост краљ и господар Црне Горе Никола Први Петровић и његови витезови?! На стотине их је погинуло за ослобођење Косова и Метохије! Знам једну од гробница, седам стотина њих у Ђаковици који су тамо похрањени 1912. и 1913. године, пострадали за вјеру и отачаство, послани од краља и господара Николе Првог да ослободе вјековне светиње свога српског народа и да поврате, последице пет стотина година, слободу Косову и Метохији! Је ли то прошлост?!!

А Хашим Тачи је садашњост и будућност?!! И они који су њега утврдили и укријепили из Европе, на челу са Клинтоном, Блером и Соланом, који су крвљу мученичком, невином, посули Косово и Метохију, по ко зна који пут, и у ово наше вријеме, а у исто вријеме затровали и земљу, и воду и ваздух својим бомбама и својим уранијумом да данас, ево, многи од њихових потомака умиру.

Да ли може бити прошлост часни и честити професор Пећке гимназије, прошле године на Васкрс убијен на свом имању поред Белог Поља, Стефан Церовић?! Ево његовог сина овдје, свештеника Петра Церовића, који ми каже да је, ево, прије двадесетак дана један од рођака, Церовић, који је отишао тамо да види шта је са његовим имањем, претучен, и то ових дана. А ево и прексиноћ, код Клине, у селу Дрснику, гдје сам био 1999. године, и нашао једно псето које завија и урличе до небеса, везано, јер су домаћин и домаћица били заклани у оближњој шуми. Нијесмо ни могли да нађемо домаћина и домаћицу. А у том Дрснику, оно што је допратило Хашима Тачија у Црну Гору, јесте запаљени дом Милована, честитог повратника, прексиноћ се то догодило (14. јануара 2015). Тај пламен га је допратио овдје!!! Па ће он да каже како је, ето, све на Косову демократија и људска права, сви имају подједнака права, и сви ће ући у НАТО пакт, и сви ће постати припадници Европске заједнице.

Та прошлост не може бити избрисана!!! Та мученичка крв не може бити заборављена! Као што није заборављена ни мученичка крв проливена од времена Милоша Обилића и Великомученика косовског Лазара, кроз сву историју свих оних који су пострадали на правди Бога, за истину Божју, за Крст Часни и слободу златну. Не могу они бити, и они нијесу, прошлост! Они су камен темељац људске историје, људскога бића, достојанства, не само нашег народа, него достојанства свих европских народа и свих народа овога свијета. Они који су проповиједали

Јагње Божје и који су заклани као јагњад, а само неке од њих смо овдје поменули, они нијесу прошлост!

Прошлост су били и остали они који су, кроз вјекове, били узрочници њихових страдања и насиља над њима. Прошлост су, пред Богом и пред историјом, и пред Светим Петром Цетињским, они који су слали војнике и полицију Црне Горе да бране своје отачаство и границе ондашње земље Југославије, односно Србије и Црне Горе, а сада исти они, ево их овдје, видите ову нашу часну полицију, овдје су их припремили да бране... Од кога да бране? Да бране Хашима Тачија и да овдје заустављају овај народ часни, ове мученике и страдалнике, да их заустављају овдје да не могу да дођу да се молитвено сјете својих отаца, своје браће, својих сестара. Као што ће сада, вјероватно тамо, испред виле Горице ако они мученици буду протестовали, и тамо ће их оградити да не могу нигдје да приђу и да привире, и да се не могу сјетити и пролити

сузу за својим родитељима, својом браћом, својим сестрама.

Злочин, и то се одавно тврди, остаје, и никад не постаје, прошлост. Јер ако се злочин заборави, сигурно је да ће се он поновити безброј пута у будућности. С друге стране, мучеништво и страдање за вјеру, отачаство, за правду Божју, за истину, за људско достојанство, ни то никад не може бити прошлост, јер на томе се гради људско биће, људска историја и људска судбина.

Зато, помолимо се још једанпут, да Бог опрости, и врати разум свима онима који су допринијели том великом и страшном злочину, који се наставља на Косову и Метохији, и шире у свијету. И нама Господ да опрости. А с друге стране, да Господ упокоји и подари вјечни живот и Царство небеско свима онима који су живот свој жртвовали за вјеру и отачаство. Бог да им душу прости!

Миштрополић
црногорско-јиморски
Амфилохије

Патријарх српски Г. Иринеј примио Миливоја Павловића,
аутора књиге о Добрици Ћосићу

Заједнички су нас болеле све ране нашег рода

Доц. др Марија Алексић

Ћосићево дело од значаја је за целину духовног живота народа овог поднебља, па и за мисију коју врши Српска Православна Црква. Велики писац био је родољуб у најбољем смислу те речи; волео је свој народ „љубављу највишег реда“ и није се уздржавао да му понекад упуту и коју горку реч, стрепећи над данима који долазе. Не дајте да се заморимо на путу обнове и изградње целокупног Српства.

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј примио је др Миливоја Павловића, професора Факултета за културу и медије у Београду и аутора књиге о Добрици Ћосићу коју су недавно издале *Вечерње новости* у тиражу од десет хиљада примерака. Честитајући аутору на књизи која представља пресек Ћосићевог не само књижевног већ и укупног јавног деловања, Патријарх Иринеј изрекао је неколико релевантних оцена о ставовима писца који је креативно изразио – као учесник, сведок и тумач – најсудбоносније етапе бурног живота Србије у последњих стотину година.

Косово је наш Јерусалим

„Дело Добрице Ћосића од значаја је за целину духовног живота овог поднебља, па и за мисију коју врши Српска Православна Црква“, рекао је Патријарх Иринеј на почетку разговора с проф. Павловићем. „У том делу, како у романсијерском венцу тако подједнако и у јавно изговореној речи и делима академика Ћосића, огледале су се кључне моралне, интелектуалне и политичке дилеме државе и народа који су пролазили кроз судбоносне промене. Више пута имао сам прилику да разговарам с господином Ћосићем о актуелним

темама, овде у Београду, као Патријарх, али и у Крушевцу и манастиру Наупара, док сам био Владика. И њега су, као и мене, болеле све ране нашег рода. Ћосић је Српство видео кроз Цркву и светосавље, а Црква најбоље зна све вековне патње српског народа. Велики писац добро је познавао духовна својства српског народа, у свим српским земљама, и настојао је да брине о васцелом Српству, као и наша Црква. Он је био родољуб у најбољем смислу те речи, истинољубив делатник на српској њиви. Утицао је на промене, и сам се мењао, али напоље. Волео је српски народ 'љубављу највишег реда' и није се уздржавао да му понекад упуту и коју горку реч, стрепећи над данима који долазе и не кријући дилеме пред временом у коме се нападају или злоупотребљавају многе привлачне идеје и пројекти, па и наша слободољубивост и жеђ за што независнијом позицијом.“

Патријарх Иринеј је с посебним уважавањем говорио о Ћосићевом скоро полувековном бдењу над косовским проблемом и тешким положајем српског живља у јужној покрајини. Иако је понекад у гледању на путеве разрешења косовске кризе било извесних разлика, Његова Светост истиче да је „стајна тачка“ у виђењу отворених тешкоћа била заједничка, те да су и он и Ћосић – бранећи косовске

светиње и народ – били на становишту да се тиме бране највише вредности европске цивилизације.

„Косово је наш Јерусалим, наша света земља“, наглашава Патријарх Иринеј. „Оно није изгубљено, и не сме бити изгубљено, све док је у нашим мислима, у осећањима, у срцима. А ако ми заборавимо Косово, заборавиће и оно нас.“

„Духовно срце изван тела народа“

Његова Светост наглашава и достојанство с којим је Добрица Ћосић, суочавајући се са старошћу и болестима, ишао у сусрет смрти, од које није имао страх. Као човек који је своје земаљске послове углавном посвршавао, Ћосић је – подсећа Патријарх Иринеј – мирно, „при здравој памети“, последњом опоруком ћерки Ани нагласио своју припадност хришћанском православном народу и затражио да се сахрани према обреду Српске Православне Цркве. Притом је у тестаменту (чији факсимил доноси Павловић у књизи) нагласио истовестност своје судбине не само са судбином својих родитеља и рођака, потом вршњака и пријатеља из Велике Дренове, него и са судбином својих књижевних јунака и већине читалаца – што је књижевно-теоријски феномен о коме ће истраживачи тек казати своју реч.

„Владика бачки, Г. Иринеј Буловић, могао би више да каже о димензијама Ћосићеве предсмртне опорукe. Он је, у име СПЦ, био задужен да над отвореним гробом Добрице Ћосића каже коју реч о његовом деловању на заштити духовних и национално-државних интереса. Епископ Иринеј је то и учинио, не само по задатку него и као архијереј који је добро познавао и књижевну и духовну делатност Добрице Ћосића, односно, као свештеник с којим је академик био веома близак“, рекао је Патријарх српски Г. Иринеј.

Примајући, на крају разговора, примерак монографије професора Павловића о Хиландару, са фотографијама бесцен-блага овог светогорског манастира начињеним пре катастрофалног пожара (разговор овој књизи написао је блаженопочивши Патријарх Павле), Патријарх Иринеј изнео је утиске са недавне посете овој светињи:

„Видео сам Хиландар непосредно пред пожар, а посетио сам га и

недавно, желећи да се обавестим о току радова на обнови, и благословим напоре монаха и многобројних помагача. Хвала вам што овим путем могу да обавестим јавност да манастирско братство – које броји око педесет монаха – не штеди напоре да се Хиландар обнови духовно и материјално, вративши му део старог сјаја и угледа. Манастирска економија је већ доживела процват, а вредно се ради и на обнови манастирских здања и ризница. Подсећам да је наш народ доживео највиши узлет и процват управо у вековима највиших духовних домета манастира Хиландара.

Зато је неопходно да сви, у мери својих могућности, дамо допринос обнови личној и свенародној, али и обнови манастира и монаштва, који су плућа Цркве и духовног живота. Не дајте да се заморимо на путу обнове и изградње целокупног

Српства, па и ове ризнице на Светој Гори, која је, песнички речено, 'духовно срце изван тела свог народа', средиште тог великог круга чији је обод свуда где живе Срби“, рекао је Патријарх српски Иринеј у разговору с Миливојем Павловићем. ■■

Из Ћосићевог тестамен^{та} **Достојанство у смрти**

Предосећајући кончину, и имајући у сећању непријатна искуства са сахранама Иве Андрића, Меше Селимовића и Скендера Куленовића, Добрица Ћосић је благовремено одредио карактер своје сахране. Из опорукe ћерки Ани било је недвојбено јасно да писац одбија тзв. државну сахрану, на коју је као првоборац и бивши председник државе имао право, нити је желео да почива у Алеји заслужних грађана. Трећа битна напомена односи се на природу последњег опроштаја. То је најјасније из писане поруке остављене Ани Ћосић:

„Припадам хришћанском православном народу. То су били моји преци, моји родитељи, моји књижевни јунаци и читаоци. Ја сам, дакле, хришћанин духовним бићем и моралом. Колико сам веровао или неверовао у Бога творца, казују моји романи и ја немам разлога да та своја схватања као моћи мога ума накнадно разјашњавам и допуњавам мотивисан страхом од смрти или сазнањима пред њом. Христ је био мој Бог. Он је људима поставио најтежи и најнеостварљивији циљ. Жао ми је што нисам имао времена да напишем роман о његовом уласку у Јерусалим, ноћи у Гетсиманском врту, опроштају с пријатељима и разговору с Јудом, распећу и великој сумњи у Оца и Љубав. Мојим тумачењем Христове судбине, можда сам могао с неком речју да допуним Достојевског. О том ненаписаном роману, Христу и његовој религији, говорим зато што својом сахраном по православном, црквеном обичају желим да потврдим своју припадност хришћанству, Српству, својим прецима, родитељима и својим књижевним јунацима и читаоцима.

Ана, сахрани ме са два свештеника како је сахрањен мој деда Јефимије, моја мајка Милка, мој отац Жика, брат Радослав, моји вршњаци и Дреновци, моји пријатељи.“

У уторак, 20. маја 2014, два дана после смрти, ковчег с посмртним остацима Добрице Ћосића положен је у породичну гробницу на београдском Новом гробљу; у тој гробници од 2005. почива Добричина супруга Божица.

Опело је служио Владика бачки Иринеј Буловић. Присутствовало је око хиљаду људи. Није било уобичајених посмртних говора ни почасних плотуна. Хор студената Богословског факултета из Београда пропратио је тужну свечаност са неколико молитвених песама.

Факсимил Ћосићевог тестамен^{та} преносимо из књиге Миливоја Павловића *Огледало Добрице Ћосића* коју су објавиле Вечерње новости.

Шта је читао Свети Сава у Студеници 1206/7. године?

Архимандрит др Тихон (Ракићевић),
игуман манастира Студенице

Може ли се данас за неко древно светоотачко дело поуздано рећи да га је Свети Сава ишчитавао непосредно по доласку из Хиландара у Србију? Можемо ли доказати да је неки такав текст Свети Сава изузетно ценио, усвојио и преписивао?

Коме је Свети Сава писао *Хиландарско* и *Студеничко житије*?

У манастиру Хиландару, највероватније у другој половини 1199. године, Свети Сава је, као увод у *Хиландарски тийик*, написао *Житије Светиола Симеона Немање*. У овом делу *Тийика* говори о историјату Симеоновог доласка у Свету Гору и сажето о његовој смрти, утврђујући дан „спомена светог“. Ово кратко штиво је намењено хиландарском братству. У наслову писац о делу каже: „што сам га ја грешни и смерни монах Сава предао вама, у Господу вазљубљена чеда и браћо“. Предао њима, конкретним житељима само тог места, и никоме више. Монасима се, у наставку, обраћа са „у Христу братијо моја љубљена и чеда духовна“, „љубимци моји“, „духовна братијо моја и оци“, „дечице моја“.

По доласку у Студеницу 1206. (или 1207. године), Свети Сава пи-

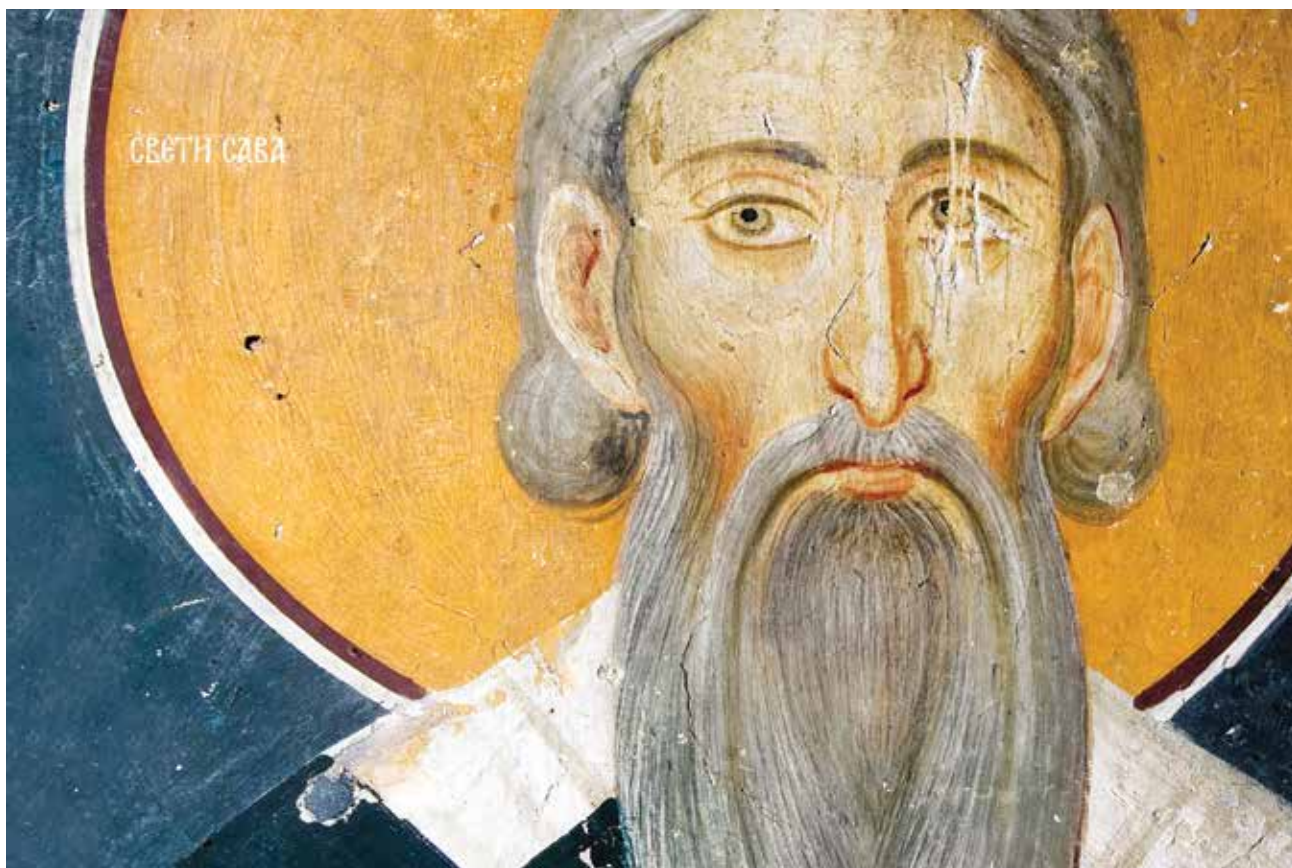
ше *Немањино житије*, као увод у *Студенички тийик*. Како је у Студеници имао више времена и боље услове, ово житије је многоструко дуже и развијеније, по свим правилима овога жанра византијске књижевности. Тежиште *Житија* је на Немањиним монашким животу. Сведок – Сава је детаљно описао дијалоге са својим оцем Немањом, посебно у тренуцима опраштања пред његову смрт.

И ово дело није писано за људе у свету већ за монахе, и то одређене, за братство Студенице, коме је Немања и сам припадао. Тада, током писања *Житија*, у овом братству живео је и писац Сава, и то као његов предводник, Архимандрит монаха. Зато је ова биографија непосредна „као усмена прича и интимна као дневник“. Кашанин закључује да „ниједан наш стари животопис није тако мало свечан и тако мало реторичан, није тако срдчан и човечан као Немањин животопис који је саставио Св. Сава“ (М. Кашанин, 1975).

На почетку житија стоји: „Оче, благослови!“ Ово је зато што је сва-

ки пут пре него што почне да чита братству, за то одређени монах узимао благослов од игумана, у то време од Светог Саве а касније од других игумана Студенице. Као и у *Хиландарском житију*, Сава се монасима Студенице обраћа као блиским и својима: „оци“ и „братијо моја драга“. За њихово пребивалиште, које је у исти мах и његово, каже: „Наш свети манастир овај, као што знате“, „ово место“.

Сава пише непосредно и једноставно, као најближи сведок и пратилац Симеона Немање. Он се обраћао људима који су лично познавали и Немању и њега, сматрао их је блиским себи, међусобно, и оне о коме се чита, а то је, како Сава каже, „отац наш и ктитор“ који „дође у наш манастир, који и сзда“. Он, „господин Симеон, пребиваше међу нама“ и „говораше нама који смо око њега“, тј. братству „које је у овом светом месту“. За Немањине мошти Сава пише: „положише га у овој светој цркви“. Ово житије Сава је написао да се чита само у Студеници и нигде више.

Свети Сава – хиландарски и студенички писац – фреска из Краљеве цркве у Студеници

Завршетак *Житија* излаже духовне основе постојања студеничког манастира. Свети Сава је направио прелаз којим спаја опис Немањиног живота и поуке студеничком братству које ће уследити:

„Да ми и они после нас до краја овога века часним молитвама оца нашега и ктитора слушамо оно што се говори, и последујући да чинимо све што је угодно Богу, гледајући на подвиге и живљење овога преблаженога оца нашега...”

Потом следе најлепше поуке братији:

„Ум наш, дакле, нека буде на небесима у гледању на красоте рајске...”

Ове поуке су копча *Немањиној житији* и *Студеничкој житији*, њима, заправо, *Титик* и почиње.

Помињано место открива још нешто – да *Житије* није намењено само ондашњој сабраћи Архимандрита Саве Немањића. Речима „ми и они после нас до краја овога века“ Сава читање овог дела оставља у аманет свим каснијим житељима овог манастира. На исти начин је и *Хиландарско жи-*

тије намењено братији тог манастира у свим временима. У њему се каже: „нека буде ово делатно и стварно нама и онима који су иза нас до краја овога века“ (*Хиландарски житијик*, слово 3).

Студенички Архимандрит Сава Немањић био је свакако најзначајнија српска црквена личност оног времена, Бог га је уздигао до Првојерарха и просветитеља народа. Немањина житија која је писао Сава, без обзира на то што су онда била намењена једино хиландарском и студеничком братству, данас су, као и све што је написао, важна за сву нашу Цркву и верни народ. Због тога се давно појавила жеља да се сложено *Студеничко житије* научно проучи, да се пронађе порекло елемената који су у њега уграђени.

Сачувано Житије Светог Симеона

Свети Сава је дошао у Студеницу из Хиландара 1206. или 1207. године (по Ф. Баришићу, 1971. односно Љ. Максимовићу, 1986). По

Сваке године, пред празник Светог Саве, на ново се удубљујемо у личност и дело овог светитеља. Неке, до сада непознате, детаље из његовог живота и рада проналазимо у радовима студеничког Архимандрита Тихона, једног од млађих доктора теологије Православног богословског факултета у Београду.

доласку се латио писања Немањине биографије – *Житија Светио Симеона*. Ово дело је 1619. године, за време студеничког игумана Теофила, у Горњој студеничкој испосници, преписао хиландарски монах Аверкије. За предлогак са кога је преписивао, Аверкије је сматрао да је првобитни рукопис. То потврђује његов запис: „јер би пре нас написан руком Светог Саве“. Овај препис (у оквиру књиге ➔

Царославник манастира Студенице) поконио је ђакон Самуило Маширевић (каснији карловачки Патријарх) свом пријатељу П. Ј. Шафарику. О тој књизи Шафарик је на немачком језику објавио рад у Бечу 1831. године, који је већим делом преведен на српски и штампан у *Летопису Матице српске* 1845. године. Захваљујући овој околности, *Студенички титик* и *Житије Светиога Симеона*, писано у Студеници, остали су сачувани. Ово је једини сачувани препис. Данас се чува у Шафариковој збирци Народног музеја у Прагу под бројем IX H 8 (Š 10).

Извори за Студеничко житије

Интересовање новије науке за ово дело почиње у 19. веку. Шафарик је штампао *Студеничко житије* у Прагу 1851, а издање је поновљено 1873. године. Рашчитан српскословенски текст издао је В. Ђоровић 1928. године, сабравши сва дела Светог Саве у једно издање Српске краљевске академије. Ово је дало велики замах проучавању поменутих списа. Фототипију *Студеничког житија* приредила је Н. Синдик 1992. године.

На говорни српски језик прилагодио га је најпре Д. Костић 1921. године (није штампано до скоро), потом М. Башић (1924), те Л. Мирковић (1939), чији је текст касније редиговао Д. Богдановић (1986). Упоредну словенско-српску говорну верзију урадио је Т. Јовановић (1994).

Студеничко *Житије Светиога Симеона* (1206/7. година) има своје изворе. То су првенствено Немањина и Савина *Оснивачка хиландарска повеља* из 1198. године. Још више је на ово житије утицала *Друга хиландарска повеља* жупана Стефана, касније краља Првовенчаног, из 1200–1202. године, чији се оригинал чува у Хиландару. Стефан је у њеној аренги (уводу) изложио Немањин живот. Аренга изражава који је духовни и идеолошки мотив писца, објашњава где је место владара Нема-

Преподобни Теодор, игуман Студитског манастира и византијски писац – фреска из Краљеве цркве у Студеници

ње и монаха Симеона у историји и Божијем домостроју спасења света. Осим овога, у *Студеничком житију* постоји и неколико детаља из *Хиландарског житија* и *Житија Светиога Симеона* које је писао Стефан Првовенчани.

Утицаје Немањине *Прве хиландарске повеље* на *Студеничко житије* запазили су И. Павловић 1879. године, Ст. Станојевић 1895. и П. Поповић 1906. године. Утицај обе хиландарске повеље на студеничко *Житије Светиога Симеона* изложио је А. Соловјев 1925. године, сравњујући упоредо сродне делове ова три текста. Систематски и детаљни одговор на ову тему дала је Р. Маринковић 1976. године у раду „Историја настанка Живота господина Симеона од Светог Саве“.

Дакле, поменути и други радови дају нам одговоре на многа питања у вези са постанком овог дела.

Евергетидски узор

Опште је познато да *Хиландарски* и *Студенички титик* представљају верзију *Титика манастира Бојородице Евергетиде* код Цариграда, који припада фамилији студитских устава. Богослужбени редослед и литургијска пракса Студитског манастира прешла је у типик Евергетидског манастира као „већ затечено стање“. Ученик Светог Саве, Доментијан, 1253. године, каже да је Сава најпре примио „васељенско законодапожење“, тј. студитски богослужбени поредак. Сава је „писмени указ“ за Хиландар и „образник“ (*титик*) за Студеницу

прилагодио условима Свете Горе и Србије. Посебно приметна новина су 12. и 13. глава, које регулишу однос Хиландара према ромејском цару и управи Свете Горе, с једне стране, и статус манастира Студенице и његов однос према српском владару, с друге стране.

Сличностима са евергетидским узором су се бавили А. Дмитријевски (1895), В. Јагић (1898), В. Ђоровић (1928), Л. Мирковић (1939), Д. Богдановић (1980). М. Живојиновић је 1994. године издала рад „Хиландарски и Евергетидски типик, подударности и разлике“. Студитском традицијом се бавио проф. А. Пентковски у раду о Типику Патријарха Алексеја Студита и у раду о Евергетидском и царским манастирима 11. и 12. века (издао 2001. односно 2004).

Одакле потичу поуке Светог Саве монасима Студенице?

Шта још, после многих поменутих и непоменутих истраживања, можемо приметити о житију које је Свети Сава писао у Студеници? Можемо приметити да је научно најмање дотицан његов завршетак. То су поуке бротији: „Ум наш, дакле, нека буде на небесима у гледању на красоте рајске...“ (IX Н 8 [§ 10], листови 116б–117а). Ова реченица, као и оне које следе, толико личе на Светог Саву да се обично сматра природним да он тако подучава бротију, вероватно својим речима. Добро је примећено да ове поуке проистичу из самог садржаја *Житија* (Љ. Јухас-Георгиевска, 2005). Оне су круна ишчитавања и поимања Немањиног и Савиног монаштва и настрojeња. Ипак, иако ове реченице сасвим осликавају Светог Саву и његову духовност као игумана у Студеници, оне нису аутентично његове већ усвојене из древне монашке науке. Ове речи пронашли смо у *Каџихетџским ꙗроѡведѣма* монасима, Светог оца и исповедника Теодора Студита (759–826), великог византијског монаха и

ОУБО ОУМЪ НАШЪ ДА БОУДЕТЪ. НА НЕБЕСЪХЪ ВЪ
ВНДѢНН. НА КРАСОТАХЪ РАНСКИХЪ. НА ѠБНТѢЛЕХЪ
ВѢЧНЫХЪ. НА АГГЕЛЬСКИХЪ ЛНКЪСТВОВАНІИ. НА
ѠНАМО ЖНТІИ.

Ἐπὶ Θεὸν οὖν ὁ νοῦς ἡμῶν, ἐπὶ τὰ
οὐράνια θεάματα, ἐπὶ τὰ κάλλη τοῦ
παραδείσου, ἐπὶ τὰς μονὰς τὰς
αἰδίου, ἐπὶ τὰς ἀγγελικὰς

књижевника који је живео четири века пре Светог Саве. Преузети текст је један део 56. *Каџихезе*, која носи назив: „О томе да не проширујемо довољно своје учење по Богу и да [треба да] хранимо душу духовним призорима“. Ову проповед проф. Архимандрит Никодим Скретас је приредио (незнатно је граматички кориговао), те, са *Каџихезама*, издао у Солуну 1984. године према старогрчком тексту у издању: Theodori Studitis Praepositi Parva catechesis, Parisiis из 1891. године. Ово дело је штампано и у: *Patrologia Graeca*, том 99, али само у преводу на латински, одакле је преузето из издања Sancti Theodori Studitae, *Sermones catechetici*, Bibliotheca Veterum Patrum, Lugduni 1677.

Дакле, наш отац – Свети Сава усвојио је ове прелепе поуке из истог духовног извора из ког су дошли *Хиландарски* и *Студенички џиџиџ* – из Цариграда. Обрадио их је и ставио као круну *Немањиноџ џиџиџа* и почетак *Студеничкоџ џиџиџа*.

Закључак

1) Игуман манастира Студенице Архимандрит Сава написао је два житија свога оца – Преподобног Симеона Немање. *Прво џиџиџе* као почетак *Хиландарскоџ џиџиџа* и *Друџо џиџиџе* као увод у *Студенички џиџиџ*. *Прво џиџиџе* је намењено са-

мо монасима Хиландара а друго само монасима Студенице, и то не једино братствима из оног времена него и из свих каснијих времена. Свети Сава своје братству каже: „ми и они после нас до краја овога века“ (*Студеничко џиџиџе Светиџоџ Симеона*). Исто каже хиландарским монасима у *Хиландарском џиџиџу* (слово 3). Ова два рада нису била предвиђена за читање ван ових братстава. Зато је тешко замислити да су се у 13. веку ова два рукописа преписивала за потребе изван Хиландара и Студенице.

2) Свети Сава је у манастиру Студеници, између осталог штива, читао беседе Преподобног Теодора Студита. Завршетак *Житија Светиџоџ Симеона* Архимандрит Сава је 1206/7. године конструисао на следећи начин: најавио је поуке као нешто што произлази из *Немањиноџ џиџиџа*. Потом је делове *Каџихезе* Преподобног Теодора Студита комбиновао са заповешћу монасима да пред собом имају успомену на студеничког ктитора Симеона Немању. Завршавајући повест о Немањиним животу а најављујући ове поуке, монасима је поручио да чине „све што је угодно Богу, гледајући на подвиге и живљење овога преблаженога оца нашега“. Комбинацијом сопствених заповести и беседе Преподобног Теодора, Архимандрит Сава направио је кратко ➔

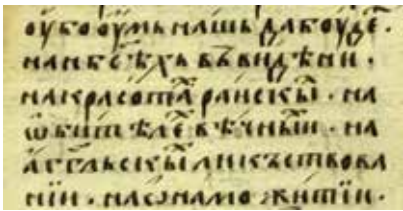
и јасно изложење монашке идеологије живота у Студеници.

3) У наредним деценијама, игуман Сава излази из оквира студеничког братства и постаје Архиепископ са седиштем у Жичи. Бог га је потом прославио као светог а народ као равноапостолног просветитеља. Због његовог значаја за духовност и културу српског народа веома је важно проучавање његовог дела без обзира на то коме је оно првобитно било намењено. Ово важи и за *Житије Светиога Симеона*. Да није било овог „ширег интересовања“, мо-

жда ово изузетно вредно дело не би уопште било сачувано већ би страдало делећи судбину нашег народа. Захваљујући научном проучавању, конкретно – Павлу Јосифу Шафарику, сачувано је у једном једином препису из 1619. године, који је хиландарски монах Аверкије сачинио у Горњој испосници манастира Студенице.

* * *

Овде доносимо поуке Светог Саве монасима манастира

Поуке Светога Саве – детаљ преписа из студеничке испоснице

Студенице (писане 1206/7) и Преподобног Теодора Студита (писане око четири века раније) његовим монасима. Текстове смо поделили на пасусе ради лакшег упоређивања.

	Свети Сава, <i>Житије Светиога Симеона</i> ; Народни музеј у Прагу, рукопис IX Н 8 (Š 10), листови 116а–117а (језичка варијанта по Л. Мирковићу – Д. Богдановићу)		Преподобни Теодор Студит, „Κατήχησις Νς ‘α, Μικρὰ κατήχησις , стр. 153–154 (приредио Никодим Скретас према старогрчком издању у: Theodori Studitis Praepositi <i>Parva catechesis</i> , Parisiis.)
1	(Свети Сава) Ум наш, дакле, нека буде на небесима у гледању на красоте рајске, на обитељи вечне, на анђeosке хорове, на онај живот,	1	(Преподобни Теодор Студит) Дакле, ум наш треба да је обузет Богом, небеским призорима, красотом раја, вечним становима, анђeosким весељем и оностраним животом,
2	(Свети Сава) где ли су како ли су душе праведника или грешника;	2	(Преподобни Теодор Студит) где никада нису биле душе садашњих праведника и грешника.
3	(Свети Сава) како ли ће се јавити велики Бог и Спас наш Исус Христос,	3	(Преподобни Теодор Студит) [Наш ум, даље, треба да је обузет тиме] какво ће бити јављање Великог Бога и Спаситеља нашег Исуса Христа,
4	(Свети Сава) према оној просвећеној речи: „Небеса ће проћи са хуком, ваздуси спаљени ће се разрушити, земља и што је на њој и дела биће сажежени!“ (2 Петр. 3, 10)	4	(Преподобни Теодор Студит) у коме ће, по свештеној речи, „небеса са хуком проћи, а стихије ће се ужарене распасти и земља и дела што су на њој изгореће“ (2 Петр. 3, 10);
5	(Свети Сава) Какво ли ће ту свака душа саврсно тело добити? Какво ли ће бити збориште то мноштво људи од Адама, до краја света? Какво ли ће бити Христово страшно и од сунца светлије лице?	5	(Преподобни Теодор Студит) те како ће свака душа поново узети себи одговарајуће тело, какво ће бити сабрање небројених људи од Адама до скончања века, какав ће бити изглед страшног и јачег од сунчевог свитања Христовог лица,
6	(Свети Сава) Какав ли ћемо глас његов чути, да ли праведницима које прима у царство небеско или грешницима које шаље у вечну муку?	6	(Преподобни Теодор Студит) какав ћемо глас Његов чути; најзад, [како ће бити] настањење (или плата) праведних примљених у Царство Небеско и грешника бачених у вечне муке.
7	(Свети Сава) Ово треба, љубљена браћо моја, да бринемо и помишљамо, у овом да живимо,	7	(Преподобни Теодор Студит) Ето, о чему нам је умесно да бринемо и размишљамо,
8	(Свети Сава) јер смо ван света, јер живот на небесима имамо (Фил. 3, 20),	8	(Преподобни Теодор Студит) али супротстављени према спољњем свету, имајући отаџбину на Небесима и немајући ништа заједничко са онима који по телу живе;
9	(Свети Сава) овај живот у миру проводећи, наду имајући да ћемо у Христу Господу нашем стећи наду вечних добара,	9	(Преподобни Теодор Студит) у томе се састоји [стицање] праве побожности, суза и просвећења, да овдашњи живот мирно проведемо, имајући наду да ћемо достићи будућа вечна добра, у Исусу Христу Господу нашем,
10	(Свети Сава) заступништвом пресвете Владичице наше Богородице и Добротворке, и молитвама преподобнога и блаженога оца нашега и ктитора господина Симеона.	10	(Преподобни Теодор Студит) коме [припада] слава и Царство (или власт), са Оцем и Светим Духом, сада и увек и у све векове. Амин. ✠✠

Сунчани часовник Богородичине цркве манастира Студенице

– најстарији сачувани
српски и јужнословенски
часовник –

Слике: (1) Јужни портал Богородичине цркве (стрелицом је означено место сунчаног часовника); (2) сунчани часовник; (3) реконструкција која се чува у Музеју науке и технике у Београду (фото: М. Тадић).

Посетиоци манастира Студенице углавном виде копију сунчаног часовника постављену на стубу, док већина не примети оригинал који је уклесан уз леву/западну ивицу јужног портала Богородичине цркве, четири метра изнад земље (сл. 1). Сунчани часовник је сасвим једноставан: полукруг ($r = 21 \text{ cm}$), подељен на 12 часовних поља, од којих последња три недостају. Бројчаник чине словне ознаке, јер у старословенском писму није било посебних ознака за бројеве (сл. 2).

Док је сунчани часовник био комплетан, сенка водоравног штапа је прелазила преко сектора и својим правцем показивала не часове у савременом смислу те речи него доба дана, приближно и симболично (сл. 3). Људи српског и европског средњовековља имали су осећај за време битно другачији од осећаја савременог ујурбаног човека, и нису марили за егзактна временска одређења („Време је новац“ – јесте узречица која је настала много касније).

Да високо постављени сунчани часовник остаје скривен оку посматрача очараног каменим украсима јужног портала, то није чудно, чудно је то што се сунчани часовник не помиње ни у једној од монографија о манастиру Студеници. А требало је да буде поменут: то је не само најстарији сачувани српски часовник, него и најстарији до сада познат јужнословенски часовник.

Није забележено ко је творац сунчаног часовника Богородичине цркве. Посредним путем, анализом словних ознака, начина и прецизности клесања, може се закључити да то није био професионални каменорезац који је учествовао у вајању камених украса јужног портала, да је клесао десном руком на већ уграђеном блоку, у време градње Богородичине цркве... и претпоставити да је то морао бити неко коме није била потребна ничија дозвола (великодостојник), неко ко је видео света (ходочасник), многе цркве и на њима сунчане часовнике.

Док покушавамо одгонетнути ко је могао бити тај „неко“, први српски часовничар, присећамо се да је први механички часовник у Москви направио 1404. године српски монах Лазар који је дошао из манастира Хиландара, да се у Хиландарском типичу први пут помиње реч „час“ у смислу егзактне јединице за мерење времена у оквиру дана, и да је испред улаза у арсану хиландарског утврђења Хрусија (старог манастира Светог Василија) откривен стари сунчани часовник „студеничког“ типа. *Хиландар – Хиландарски шийик – Хрусија – Студеница – ходочасник – великодостојник – сунчани часовник*, сви ти називи и појмови асоцирају само на једног човека, Светог Саву.

Свети Сава је стигао је из Хиландара у Студеницу 1207. године, надгледао и лично учествовао у осликовању Богородичине цркве. Једном приликом, замишљамо га, загледао се у јужни портал, од протомајстора узео шестар, лењир и писаљку, чекић и длето, попео се на већ постављену скелу, исцртао и уклесао часовну скалу, и на крају између два горња блока поставио водоравну шипку... и тако је настао сунчани часовник Богородичине цркве, најстарији сачувани српски и јужнословенски часовник.

Напуштајући манастир Студеницу, сваки посетилац се враћа бољи него што је био при доласку, носећи ујурбаном свету поруку коју му је без речи саопштио сунчани часовник Богородичине цркве – „Времена има, Бог га је створио довољно.“

Проф. др Милуштин Тадић

Промоција књиге

Злочини над Србима у Независној Држави Хрватској – фотомонографија

Аутентично, темељно, трезвено и веома савремено научно дело

У препуној Свечаној сали Дома Војске Србије у Београду 15. јануара 2015. године представљена је књига *Злочини над Србима у Независној Држави Хрватској – фотомонографија / Crimes Against Serbs in the Independent State of Croatia – photomono-graph* која је заједнички подухват издавачке куће „Свет књиге“ и Музеја жртава геноцида. О књизи су говорили Његово Преосвештенство Епископ пакрачко-славонски Јован (Ђулибрк), председник Управног одбора Музеја жртава геноцида и координатор Одбора за Јасеновац Светог Архијерејског Сабора СПЦ, Стево Ћосовић, директор издавачке куће „Свет књиге“, др Вељко Ђурић Мишина, в. д. директора Музеја жртава геноцида, академик Василије Крестић, писац предговора у књизи, др Милан Кољанин, научни сарадник Института за савремену историју, и Јован Мирковић, аутор књиге, музејски саветник у Музеју жртава геноцида. Промоцију књиге увеличала је Светлана Спајић, сакупљач и извођач традиционалних песама, извођењем

песама о страдању Срба са простора који су тема књиге.

У уводном обраћању Стево Ћосовић је истакао да је пословима припреме фотомонографије приступљено „са свешћу да прошлост једног народа није потонули брод и да је историја жива и животворна, јер она обликује и садашњост и одређује будућност“ и са жељом да се „публикују изворни документи и оригиналне фотографије које ће посведочити, уверљиво и упечатљиво, о библијским размерама српског страдања у Независној Држави Хрватској“. Он је закључио да су „фотографије запамтиле и крвнике и жртве“, а да данас када „након протеклих деценија, међу живима нема ни једних ни других, жртве и даље вапију за истином“.

Вељко Ђурић Мишина подсетио је да су Независна Држава Хрватска и Јасеновац и даље предмет бројних истраживања, не само на простору бивше Југославије, већ и у свету и истакао значај књиге Рафаела Израелија *Логори смрти у Хрватској – визије и ревизије 1941–45. године*, чије издање на

српском језику припрема Музеј жртава геноцида. Он је још нагласио да је потребан рад српских историчара како би се могло тврдити да је то хрватски државни злочин, али да је за то неопходан и потпуни увид у богату историјску грађу која се чува у архивама државних органа Србије.

Епископ пакрачко-славонски Јован (Ђулибрк) је на почетку свог обраћања рекао да је ова књига плод рада и круна живота једног човека, „који је свој живот провео тихо, радећи, који је зато плаћао и својом каријером, а умало и својим животом“.

Образлажући зашто ова књига има пресудну улогу у нашој историографији о Другом светском рату, Владика Јован је подсетио да су послератне комисије које су се бавиле проценама броја жртава и карактера рата широм Европе, чак и у Источном блоку, замениле научне институције. Њихов задатак, рекао је он „био је да оно што је донесено као првобитна процена провере, да скупе, изуче материјале који се односе на страдање у Другом светском рату и да конач-

но донесу и предоче одређене закључке и успоставе њихове односе са првобитним процјенама“. Као најчувенији случај таквог рада он је истакао Јеврејски историјски институт у Пољској, док је, додао је, „научна институција која је на простору бивше Југославије требало да се бави проучавањем страдања у Другом светском рату основана 1992. године у Београду“.

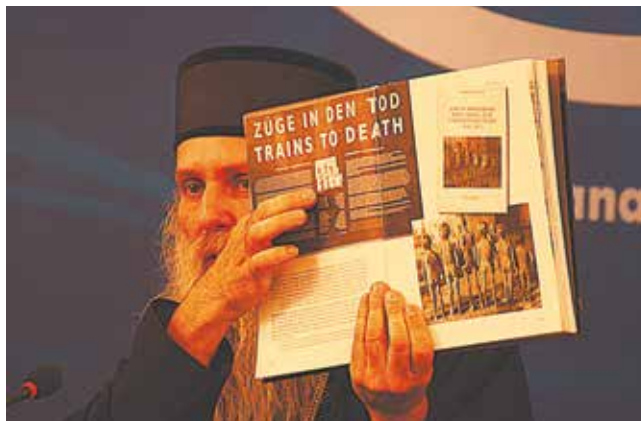
Друга важна ствар у бављењу овом проблематиком код нас у последње две деценије је да су, како је он рекао, Јован Мирковић и остали сатрудници из Музеја жртава геноцида успели „са минималним снагама и средствима, са малим бројем људи, да ураде оно што су десетине научних институција са хиљадама људи“ и као поређење навео Центар Јад Вашем из Израела који има осам стотина запослених, док наш Музеј жртава геноцида има пет. Ипак, истакао је Владика Јован, „ова је књига аутентично, темељно, трезвено и веома савремено научно дело“.

Владика Јован се даље у свом излагању осврнуо на методолошке проблеме изучавања геноцида који су наслеђени из времена социјалистичке Југославије. Наиме, због одбијања Владимира Дедијера, најзначајнијег имена из осамдесетих година у проучавању геноцида на простору бивше Југославије, да користи дефиницију геноцида коју су прихватиле Уједињене нације, творевину Рафаела Лемкина, већ прихватања дефиниције Раселовог трибунала чији је члан био, тај појам геноцида је развучен толико да се више не зна шта је геноцид.

Тада учињена методолошка грешка, рекао је Владика Јован, тек деведесетих почела је да се поправља, мада недовољно у јавности где је појам геноцида још увек нејасан. „Тек са противљењем пресуди за Сребреницу“, подсетио је он, „се појављује идеја да би се могли вратити изворној Лемкиној дефи-

ницији“. Тек је појава генерације научника која је прихваћена високо и у свету, поготово после двехиљадите, рекао је он, а која су ступила у дијалог са науком и оним степеном науке до кога се дошло, исто тако поставила велике стандарде. Због тога, закључио је Владика Јован, „ова књига значи прекретницу јер по први пут имамо једну овакву илустровану монографију која може да се представи на било ком месту, када се ради о страдању Срба у Другом светском рату“.

Др Милан Кољанин је рекао да је реч о по „много чему изузетној књизи какве се ретко појављују и у много развијенијим историографијама него што је наша“, јер она „даје поуздану и уверљиву, на разноврсним изворима утемељену слику једног од феномена Другог светског рата“ и сведочи о злочинима усташке хрватске државе. Потреба за оваквом књигом по-

стоји, истакао је он, „због развоја на јавној сцени и у историографији новог дискурса о Другом светском рату који суштински следи велике политичке промене после уједињења Немачке“.

Академик Василије Крстић је говорећи о овом истраживању рекао „да у нашој средини ни данас није сазрело време за то да се ми озбиљно суочимо са том тако тешком и болном темом“. Он је поставио питање поступања наше државе и изразио бојазан „да скуп плаћамо дневнополитичким догађајима што се понашамо тако неодговорно према тој и таквој теми“. Академик Крстић је подсетио

Злочини над Србима у Независној Држави Хрватској : фотомонографија / Јован Мирковић; [превод на енглески Tatjana Ћосовић] = Crimes Against Serbs in the Independent State of Croatia : photomonograph / Jovan Mirković ; [translation into English Tatjana Ćosović]

Београд : Свет књиге : Музеј жртава геноцида = Belgrade : Svet knjige : Museum of genocide victims, 2014

347 стр. : илустр. : 29 cm
ISBN 978-86-7396-465-2

да је идеја о убијању Срба у Хрватској стара и да је посведочена још у време Револуције 1848. године. На крају, он је истакао да је књига издата двојезично „како би обавештавали свет, али и да би смо пробудили савест овде код нас онима који то не знају, који неће да схвате шта је то геноцид и шта се и како се и зашто се догодио“.

Аутор Јован Мирковић, иначе некада дугогодишњи директор Спомен-подручја Јасеновац, рекао је да „тема злочина над Србима у Независној Држави Хрватској, нити је нова, нити неистражена, али увијек поново потребно је и истраживати и обнародовати, јер увијек је потребно сјећати се и не заборављати“. Он је истакао да се о злочинима у време постојања НДХ „ради о злочинима које је чинила држава“ и још додао, да су документарне фотографије коришћене у овој књизи преузете из грађе Музеја жртава геноцида, те да она представља документовану оптужницу идеологије и праксе хрватске државе и свих њених актера у периоду 1941–45.

На крају, аутор је посебну захвалност изразио госпођи Светлани Спајић, што је својим сјајним извођењем песама уздигла емотивни доживљај и дубље схватање величине српског страдања.

Текст и фотографије:
Данко Сврахинић

– Прослава Рођења Христовог на Блиском истоку –

Антиохијски Патријарх
Јован на Божићној
Литургији у Алепу
(фото: Сиријска арапска
новинска агенција Сана,
www.sana.sy)

Како су сиријски и ирачки хришћани прославили Божић

др Александар Раковић

Вероватно није било баш никога да прослави Божић у децембру 2014. и јануару 2015. на окупираним територијама Ирака и Сирије. Ако и постоји неколико хришћана који су остали у „Исламској држави“ Божић су обележили илегално, сасвим тихо и с пуно стрепње у срцу и уму.

Хришћани Сирије и Ирака прославили су још један Божић у потпуној несигурности и ужасним околностима. Могли бисмо да кажемо како то већ више од деценије није ништа ново. Од кад су Сједињене Америчке Државе окупирале Ирак (2003), а посебно од кад су се повукле из те државе (2011), нема мира за хришћане у Ираку. Исто тако од 2011. нема мира ни за хришћане у Сирији након што су Сједињене Америчке Државе и западни савезници подржали „Арапско пролеће“ против власти Башара ал Асада која је хришћанима гарантовала верску слободу.

Након погрома који су ирачки и сиријски хришћани у последњих неколико година доживели од исламиста и цихадиста, у протеклих годину дана били смо сведоци стварања такозване „Исламске државе“ на простору Ирака и Сирије. У овом тренутку „Исламска држава“ контролише око трећину

Ирака и половину Сирије. Остаци остатака древних хришћанских заједница Ирака и Сирије, које постоје од првог века, напустили су своје древне завичаје у које је умарширала „Исламска држава“.

Према извештају саудијске Ал Арабије и њеним компетентним изворима у Ираку и Сирији, на простору „Исламске државе“ више изгледа да нема ниједног хришћанина. Сиријски експерт за мањинска питања Сулејман Јусуф изјавио је да су не само прослава Божића већ и разговор о Божићу забрањени у „Исламској држави“. Вероватно није било баш никога да прослави Божић у децембру 2014. и јануару 2015. на окупираним територијама Ирака и Сирије. Ако и постоји неколико хришћана који су остали у „Исламској држави“ Божић су обележили илегално, сасвим тихо и с пуно стрепње у срцу и уму.

Замислимо само колико је тим људима страшно уколико су уоп-

ште присутни. Њихова заједница више не постоји. Сећање на време када су тим деловима Ирака и Сирије владали секуларни Арапи све више бледи пред новом застрашујућом реалношћу. Када изађу на улицу или погледају кроз прозор виде потпуно други свет, стран оном у којем су одрастали, стварали породице, одгајали децу, ишли у цркве, имали добросуседски однос с комшијама муслиманима. Уместо тога, каже Сулејман Јусуф, стварност су срушене и опљачкане цркве. Ниједна више нема намену хришћанске богомоље.

Свако испољавање хришћанске вере строго је забрањено. На самом почетку, када је 2014. „Исламска држава“ била новина с којом се остатак остатака хришћана сусрео у Ираку и Сирији, било је оних који су се двоумили да ли да остану или не. Али када је хришћанкама одређено да морају да носе одећу истоветну му-

слиманкама, када је потом испостављен ултиматум хришћанима или да оду или да плаћају цизију или да се суоче са смрћу, када је за пример убијено неколико непокорних хришћана – хришћани су отишли из „Исламске државе“.

С друге стране, *Сирија шајмс* пише да је Дамаск за Божићне празнике освануо осветљен и весео, да је главни град Сирије био пун људи који су се спремали да у црквама и породичном кругу прославе Божић. Но, није свуда било весело. Сви преостали хришћани прославили су Божић у граду Хомсу на западу Сирије (православни, дохалкидонци, маронити, римокатолици, англиканци). Нажалост, број преосталих верника је мали будући да је већина хришћана, који су некад бројали 80.000 душа, избегла услед сурових оружаних борби у Хомсу које је сиријска војска водила против исламиста.

Божићне литургије у Алепу служили су православни Патријарх Антиохијске Патријаршије Јован Јазиги и дохалкидонски патријарх Сиријске антиохијске патријаршије Игнатије Карим. Обојица патријараха молила су се за мир, заштиту Сирије, њене војске, председника Башара ал Асада и ослобађање двојице заточених епископа који су у рукама исламских терориста. Истоветне молитве упутили су и други хришћански поглавари у Сирији. Према речима бискупа Антоана Ауда, у северном сиријском граду Алепу литургије на Бадње вече нису служене у поноћ већ у пет поподне како би се верницима пружила безбедност. Бискуп Антоан се у ауторском тексту за британски *Дејли телеграф*, евоцирајући тешку судбину хришћана ирачког Мосула, који су сви побегли од „Исламске државе“, запитао колико ће још опстати хришћанска заједница у Сирији?

Поред председника Сирије Башара ал Асада, још један лидер на Блиском истоку ставио се

у заштиту хришћана – премијер ирачког Курдистана Барзани. Курди су пружили уточиште хришћанима који су побегли од „Исламске државе“, посебно из Мосула, и жестоко се боре како би спречили исламске фундаменталисте да продру у Курдистан. Барзани је хришћанима упутио Божићну поруку, како локалним тако и оним који су избегли из Ирака и Сирије, да у Курдистану треба да се осећају као код своје куће. Барзани је казао да су курдске снаге ослободиле од „Исламске државе“ неколико хришћанских села у околини Мосула и да ће убрзо омогућити њиховим становницима да се врате на своја огњишта.

Даље, када је о Ираку реч, *Њујорк шајмс* је поводом Божића подсетио да је до 2003. године, пре америчке окупације, у Ираку живело чак милион и по хришћана, да би данас били сведени на мање од четиристо хиљада од којих су многи ко зна где побегли од „Исламске државе“. Утицајни амерички дневни лист пише о судбини хришћанске заједнице у ирачком Каракошу која је 2014. збрисана с лица земље. *Њујорк шајмс* нажалост закључује да прослава Божића у Ираку све више постаје део сећања. *Ал Арабија* цитира младог багдадског хришћанина: „Кад све изгубите остао вам је само Христос.“

У Либану се налази око милион и по избеглих из Сирије и пристиже их све више из Ирака. Нису, наравно, сви који су избегли хришћани али је Либан са знатном хришћанском популацијом био добро склониште. Халдејски епископ Бејрута Мишел Касарђи изјавио је пред Божић за *Ал Арабију* да његова епархија пружа уточиште за 1.800 хришћанских породица из Ирака и Сирије и да у наредном периоду очекују да недељно пристигне по отприлике 25 породица са угрожених простора. *Ал Цазира* јавља о божићним службама у Аману, главном граду Јордана, које су уприли-

Браниоци Сирије у молитви пред иконом Пресвете Богородице

чене у православним, римокатоличким и протестантским црквама. Према катарској телевизији, већина избеглих сиријских хришћана има наду да ће се вратити у своју земљу, док ирачки хришћани више немају никакву наду да ће се вратити кући. Кажу: „У нашим срцима не постоји будућност у Мосулу.“

Питање које треба увек постављати је због чега су Сједињене Америчке Државе и њени западни савезници свргавали социјалистичке и секуларне владаре на Блиском истоку како би њихово место одмах или нешто касније заузеле разновразне исламистичке и цихадистичке фракције? Такозвано „Арапско пролеће“ и такозвана „Исламска држава“ само су последице америчке империјалне политике чији су циљеви на Блиском истоку и даље нејасни. Жртве кобног брака а потом још кобнијег развода америчких империјалиста и исламских фундаменталиста били су хришћани на Блиском истоку. Остаје да се види да ли су ови хришћани били само прве жртве Хантингтоновог сукоба цивилизација. Но, терористички рат све се више преноси на европско тло. С тим у вези је „случај Шарли“, с тим у вези је све остало што је било и што нас чека.

– Из православне ризнице тумачења Светог Писма –

Олтар у Вила Клаудији, Рим, детаљ,
рад о. Зорана Ђуровића
(извор: www.zorandjurovic.com)

Поделе у Коринту (1. Кор. 1, 10–17)

— први део —

др Предраг Драгишиновић

Један од горућих проблема у црквеној заједници у Коринту на који Апостол Павле покушава да одговори у својој 1. посланици тамошњим хришћанима су свакако биле унутрашње поделе до којих је дошло.

У 1. посланици Коринћанима Светог Апостола Павла већ на самом почетку се помињу извесне поделе до којих је дошло међу коринтским хришћанима (1. Кор. 1, 10–17). Неки тврде да су Павлови, други да су Аполови, неки пак Кифини, а поједини чак Христови (1. Кор. 1, 12). О каквим је поделама овде реч? Може ли се знати нешто више о томе шта су заправо тврдили стране у сукобу? У ком смислу се позивају на апостолске ауторитете?

Поделе у Коринту

Један од горућих проблема у црквеној заједници у Коринту на који Апостол Павле покушава да одговори у својој 1. посланици тамошњим хришћанима су свакако биле унутрашње поделе до којих је дошло. Док се налазио у Ефесу, Апостол је обавештен усменим путем од неких коринтских хришћана да у заједници постоје озбиљни раздори: „Јер сам чуо за

вас, браћо моја, од Хлојиних људи, да су међу вама свађе“ (1, 11) и одмах прелази на конкретну ствар: „А ово кажем зато што сваки од вас говори: ја сам Павлов, а ја Аполов, а ја Кифин, а ја Христов“ (1, 12). За Апостола Павла то је неодрживо стање и сасвим супротно свему што је поучавао црквену заједницу у Коринту. Зар их он није поучавао да хришћани треба исто да говоре, да међу њима не треба да буде раздора, него треба да буду утврђени „у истом разуму и истој мисли“ (1. Кор. 1, 10; уп. такође 2. Кор. 13, 11; Рим. 12, 16)? Како је могуће да су њихова мерила постала мерила овога света, да сами себе хвале и узносе се једни над другима? Одакле коринтским хришћанима уопште идеја да се могу позивати на апостоле као гаранте својих ставова и на основу тога осуђивати друге? Не показују ли да су тако размишљајући још увек „телесни“, тј. у сфери природних законитости овога света заснова-

ној на поделама, неслози, зависти и одвајањима: „Јер ако неко говори: ја сам Павлов, а други ја сам Аполов, зар нисте телесни? Ко је дакле Павле, а ко је Аполос до служитељи кроз које поверовасте, и то како Господ свакоме даде?“ (1. Кор. 3, 3–5). У прве четири главе Апостол ће опширно износити аргументе против оваквог стања у заједници и позвати Коринћане на јединство Цркве у различитости дарова, што ће бити тема коју ће подробно обрађивати у главама 12 и 14.

Позадина спора

Апостол је о поделама у Коринту био извештен од „Хлојиних људи“. Он је тачно знао шта се догађа, као и његови адресати, те стога није имао потребу да детаљно износи појединости насталог сукоба. Недостатак података у самом тексту о томе шта су подељене групе тачно тврдили, довело је до тога да су

у историји тумачења 1. посланице Коринћанима изнете многе претпоставке о томе шта су те групе могле мислити, која је била природа и позадина спора до кога је дошло и сл. Неке хипотезе су више засноване на тексту, неке се предају спекулацијама без граница, али ниједна хипотеза не може дати коначан одговор на питање саморазумевања подељених група у Коринту. У том смислу, држећи се пре свега онога што пише у самом тексту, могу се само изнети неке претпоставке по овом питању.

„Ја сам Павлов“

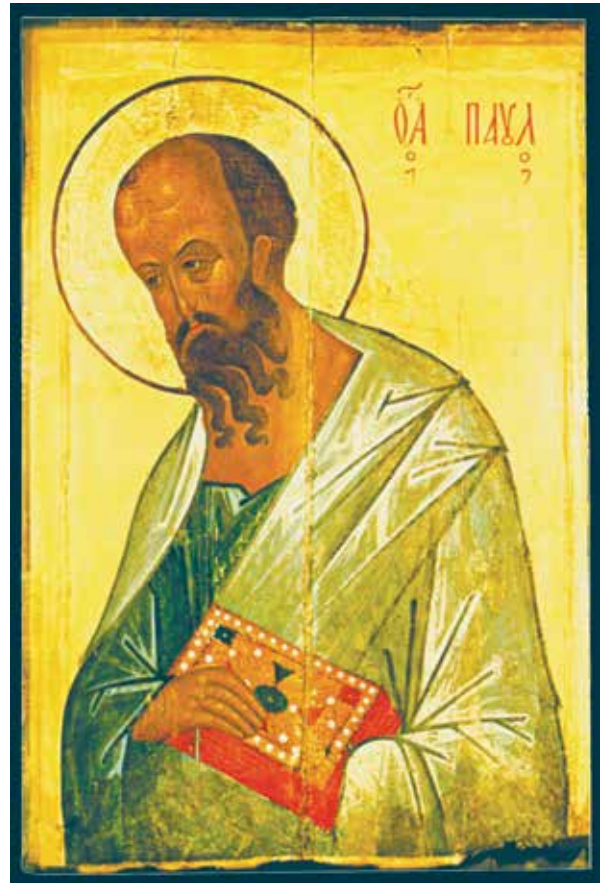
Чињеница је да мала црквена заједница у Коринту подељена на групе које су у завади и које се приликом свађа и позивају на апостолске ауторитете. Вероватно су сматрали да на тај начин имају неупитно покриће за своје ставове. Прва група се позивала на Павла. Може се претпоставити да је Павлов утицај у Коринту био највећи, пошто је он доста времена провео у тој заједници и себе видео као њеног апостола и оца (1. Кор. 4, 15; 2. Кор. 12, 14). Иако је Павлу могло импоновати то што је већи део заједнице „на његовој страни“ и могао се радовати ауторитету који ужива, он баш укорева управо оне који се позивају на њега: „Да се Павле не разапе за вас? Или се у име Павлово крстите? Благодарим Богу што не крстих ни једнога од вас, осим Криспа и Гаја, да не би ко рекао да у име своје крстих“ (1, 13–14). Апостол дакле на листи подељених група *прво* наводи оне који се позивају на њега (1, 11) и *само* њих критикује (1, 13–16), поменувши и друге групе, али не осврћући се на њих. Поступак достојан Апостола Павла, онаквог каквог га знамо из његових посланица и црквеног Предања. Ова група, која се позивала на Апостола Павла, могла је настати као реакција

на нападе на њега који нису били неуобичајени у Коринту. Можда су они неке своје праксе правдали тиме да их је Павле тако учио и да поступају у духу његове поуке. Каснија излагања у посланици ће бити усмерена највероватније против ставова које заступа „Аполова група“ (1. Кор. 2), али се Апостол најпре дистанцира од начина на који поступају они који се позивају на њега, не даје им за право и пише посланицу *свима заједно* да изнесе своје виђење ствари.

„Ја сам Аполос“

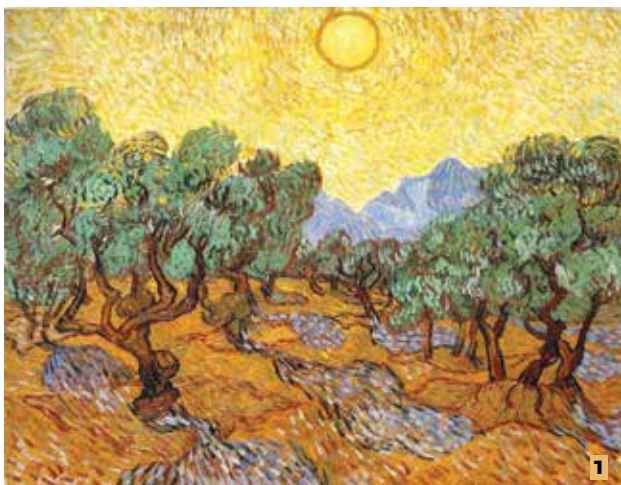
Аполос је био александријски јудеохришћанин који је неко време провео у Коринту. Апостол Лука га представља као човека речита и одличног познаваоца јудејског Светог Писма. Он је дошао у Ефес где су га Акила и Прискила упознали, указали му на недостатност крштења Јовановог за које је само знао, поучили га истинском Путу, охрабрили га да оде у Ахају, где је Аполос храбро проповедао Христа доказујући на основу Писма Јудејцима да је Исус обећани Месија (Дап. 18, 24–28). Већ из овог извештаја се види да је Аполос независан од Апостола Павла, није био његов ученик, нити директни сарадник и неговао је један специфичан, свакако софистициран вид проповедања. Док је Апостол Павле био у Ефесу, Аполос проповеда у Коринту (Дап. 19, 1). Његов начин говора, његов стил, његова појава и стил сигурно су привлачили одређене хришћане у Коринту и вероватно створили један помало елитарни приступ стварима чији се главни мото огледао у позивању на „мудрост“. Апостол Павле о Аполосу никада не говори негативно, већ се труди да са њим одржи добре односе (1. Кор. 16, 12). Осећа се напетост у њиховом односу (нарочито 1. Кор. 3, 5–15), али Павлове критике су увек посредне и увек тако што повлачи паралелу између себе и њега сводећи их на исту раван. Обојица су служитељи и зидари на истом темељу: Апостол Павле посади, Аполос зали, али Бог чини да узрасте (1. Кор. 3, 6). Павле је као мудар неимар поставио темељ, Аполос и други пак зидају на њему, „али сваки нека гледа како зида“ (3, 10) да не би угрожен био темељ на коме се зида (3, 11). Све ово указује на извесне напетости у односу двојице проповедника.

– наставиће се –

Свети Апостол Павле, руска икона (извор: <http://www.russkiysobor.com>)

Библијско воће: маслина

Милена Стефановић Саји

Маслина као библијско воће више је од хране и има статус симбола. За разлику од нара помиње се у Старом и у Новом Завету. На стотине пута. Једна је од најзначајнијих и првих поменутих биљака. Симболизам маслине део је развоја хришћанске културе од самог почетка.

У библијско време, маслиново дрво је било значајан извор хране, светлости, хигијене и исцељења.

Плод маслиновог дрвета биолошки спада у воће, иако не садржи воћни шећер. Уместо сока даје уља у изобиљу „пуна мрса“, претиле. Њен богат род одражава Божији промисао и бригу за људски род (Суд. 9, 8–9).

Маслиново уље је библијски симбол животног обиља, поред вина и хлеба (Пс. 104, 15).

По читавом Средоземљу распрострању се маслињаци који представљају доминантну одлику пејзажа. Култивисана (не размножава се семењем, већ резницама) маслина спаја ритам природе и културе свакодневног живота. Дрво са увек олисталим зеленим гранама које стреме ка небу, чворновато, уврнуто стабло и дуговечност манифестација су свеприсутне живе силе и јако интересантне појаве. Гајење

маслина и процес справљања уља део су идентитета и културног наслеђа. Процес калемљења употребљен је као метафора у посланици Апостола Павла који даје илустрацију слоге правих верника Цркве кроз причу о маслиновим гранама (Рим. 11, 17–24).

Засадити маслину акт је поуздања и вере. Потребна је стрпљива нега од неколико година пре него што дрво да своје прве плодове. За разлику од других биљака, у односу на људски век, она је практично бесмртна, јер живи око 500 година. Има изузетно јак и разгранат корен који омогућава регенерацију. И после хиљаду година даје плодове. Постоје примери изузетне старости, као што је маслиново дрво у Бару, чија се дуговечност процењује на око две хиљаде година. Древна је традиција која каже да је маслина дрво живота из рајског врта.

Маслина је предмет закона у Ст. Завету (Пнз. 24, 20). Херувими и двокрилна врата на улазу у светињу над светињама су сачињени од маслиновог дрвета (1 Цар. 6, 23, 31).

Амблем је који означава просперитет, лепоту, верске привилегије (Пс. 52; Јер. 11, 16; Ос. 14, 6).

Маслиново дрво је метафора за

јеврејско племе (Јер. 11, 16–17).

Израиљ је благословена земља маслина... (Пнз. 8, 8), а маслина може бити предмет клетве (Пнз. 28, 40; Ис. 17, 6).

Давид у Псалмима себе упоређује са зеленом маслином. „Зелено“ је знак духовног здравља и поуздања у Бога. Сочност плодова представља божанску снагу (Пс. 52, 8).

Не обазирјући се на услове живота, требало би да будемо непоколебљиви као маслина, која успева у свим условима и даје нове младице. Маслина је симбол верности, постојаности и снаге.

Помиње се у првој старозаветној параболи (Суд. 9, 9).

Маслинова гранчица

Најпознатија слика маслине потиче од библијске приче о Ноју (Пост. 8, 11). Маслина је прва биљка која је израсла после потоп. Симбол је мира који Бог поново успоставља са човеком; порука праштања, помирења и живота који почиње испочетка.

Ноје и голуб са маслиновом гранчицом у кљуно често се налазе у ранохришћанским катакомбама представљени кроз једноставну композицију. Ноје је

приказан како из ковчега гледа нагоре, ка небу у ставу оранте, молитељском ставу са подигнутим рукама.

Илустрована прича ове старозаветне сцене је симболична сцена спасења. Голуб је весник спасења, а ковчег праслика Христове Цркве.

Хришћани су усвојили маслинову гранчицу као симбол уместо листа који се помиње у Постању. Постоје два разлога. Први разлог је, наравно, прича о Ноју. Други потиче из античке грчке и римске мисли, а тадашњег окружења хришћана из кога су, сасвим природно, преузимали неке мотиве. Маслинова гранчица је била атрибут богиње мира, а постојало је веровање да се гранчицама отклањају зле силе. На првобитним фрескама и на гробовима хришћана појављује се голуб са гранчицом, а често поред и реч мир (грч. *eirene*; лат. *pac*). Винкелман је то протумачио као алегорију мира. Хришћански мир у души и мир са Богом.

Преплитања утицаја одају дух времена касне антике и раног хришћанства. Негде око времена Јулија Цезара, гранчица у руци је почела да представља гест мира. Св. Јероним је у IV веку, прево-

дећи причу о Ноју, уместо листа ставио израз гранчица. Св. Августин је потврдио да је у V веку формиран симбол за хришћане: „...вечити мир указује маслинова гранчица...“ Мада, гранчица у оквиру хришћанског култа има своју улогу у прослави победе.

Маслинова гранчица, библијски мотив и ранохришћански симбол мира, у данашњем свету преовлађује као секуларни симбол, нарочито после Другог светског рата, представљајући симбол грађанског мира.

Слике

1. Винсент Ван Гог, Маслиново дрвеће са жутим небом и сунцем, 1889.
2. Ноје, катакомба Св. Петра и Марцелина, IV век, Рим
3. Голуб са маслиновом гранчицом, катакомба Домицила, IV век, Рим
4. Жалосно спавање ученика на Маслинској гори, манастир Ватопед, Света Гора, 1312.
5. Фра Анђелико, Издајство Јудино, Црква Св. Марка, Фиренца (1438–1443)

Код Срба се сматра да је маслиново дрво од Бога благословено. Гранчице су најчешће у употреби у домаћем култу, сматра се да штите од злих сила, а забадају се у чесницу. На Цвети, маслиновим гранчицама које се благосиљају у цркви, ките се деца и домови.

Сматра се да је Крст на коме је распет Господ, поред тисовог, био и од маслиновог дрвета.

Маслиново уље

Маслиново уље имало је високу вредност и дуго је сматрано светим, од најранијих времена. У грчко-римском свету маслиново уље је цењено и имало је многострану употребу. За њих је то била нуминозна супстанца, коју су користили као мелем да би прочистили физичко тело у част богова.

Уље је симбол радости, заштите, животне снаге и моћи, али и Духа Светога и савеза са Богом (Гал. 5, 22–23). Даје сјај. У древном Израљу маслиново уље је употребљавано у ритуалне и верске сврхе: за жртвене приносе, осветљење и миропомазање владара. Код Јевреја реч за маслиново дрво дословно значи дрво уља (јевр. *es shemen*), из корена речи „да заблиста“.

Бог је одредио да се чисто цеђено маслиново уље користи за жијак за осветљење у шатору састанка (Лев. 24, 2; Изл. 27, 20). Приноси се дају у виду погаче преливене уљем (Лев. 3, 6).

Мојсије је добио заповест од Господа да справи „уље за свето помазање“. Многи од састојака, као што су смирна, касија, мирисни цимет, били су веома скупоцени. Ритуал помазања главе миришљавим маслиновим уљем постао је уобичајена пракса међу Јеврејима (Изл. 29, 7; 30, 23–26.32–33).

Чин помазања је свети чин, отузда помазање врши свештеник (Изл. 29, 29; 30, 33). За првосвештеника и цара се употребљава назив „помазаник“ (Лев. 4, 3; Пс. 132, 10). И пророци су помазани (1 Цар. 19, 16).

Помазаник или Месија – обешћани Спаситељ се назива тако јер је био помазан Духом Светим – Исус Назарећанин Помазаник (Јн. 1, 41; Дап. 9, 22; Лк. 4, 18).

Фигуративно, може бити и „уље радости“ (Ис. 61, 1.3). Некада су се људи после купања у знак радости мазали уљем (Пс. 92, 10; Мт. 6, 17). Иначе, уље још означава и милосрђе, а одсуство уља знак је жалости (2 Цар. 14, 2).

Помазање може бити чин гостопримства (Лк. 7, 38.46), средство за освежење и оснажење тела (Пс. 104, 15).

Помазују се мртви пре сахране (Мт. 26, 12; Лк. 24, 1). Догађај када жене мироноснице долазе да помажу мртво Христово тело иконографски је представљен у композицији Мироноснице на Христовом гробу. Нама је најпознатија и најлепша она представа у Милешеви, у оквиру које се налази Бели анђео.

Ранохришћанска Црква је имала разгранат систем коришћења уља у обредној пракси још од апостолских времена, наслањајући се на старозаветну праксу. Припремано је за три намене: за болесне, за катихумене (уље егзорцизма) и за миропомазање новокрштених.

Употребљава се за Св. тајну ми-

ропомазања, при освећењу храма и крунисању владара. Миро је многоцењена јединствена материја. Св. Григорије Ниски каже да мистично уље, миро после освећења Св. Духа има сасвим друго дејство (Јн. 2, 27).

Помазање које верни примају утврђује у Христу, печат је и залог Духа у срцу (2 Кор. 1, 21–22).

У Византији се развила улога уља у култу светитеља. Маслиново уље које гори у кандилима близу гробова св. мученика је стављано у керамичке бочице. Сматрало се да је уље освећено и светим иконама које су се налазиле на посудама. Чувене су сребрне ампуле из Монце из VI века, а значајне су јер садрже неке од најранијих сачуваних иконографских представа. Испуњене светим уљем, биле су успомена ходочасницима у Свету земљу.

Најстарији култови везани за уље, почевши од IV века, су култови Св. Мине, Св. Николе, Св. Јефимија и Андреја. За Епископа Мира се веровало да се чуда дешавају над његовим чудотворним моштима, из којих непрестано избија св. миро које лечи болесне (постоји мишљење да је реч „миро“ повезана са градом где је Св. Никола био Епископ).

Коришћење уља и пројављивање чуда преко уља, могу да се прате преко хагиографија.

Данас се, исто тако, дешавају чуда преко уља. Знамо за чудесна исцељења коришћењем св. уља из кандила пред чудотворном иконом Мати Божије у манастиру Лепавина.

Значајна је улога маслиновог уља које служи као гориво за лампе уљанице у култури осветљења. У црквама су висећа кандила била замена за сунчеву светлост. Павле Силентарије, византијски песник и службеник на Јустинијановом двору, у својој чувеној екфрази о Св. Софији описује визуелни доживљај ноћног осветљења у овој цркви.

Позната је прича о десет мударих девојака (Мт. 25, 3). Светиљ-

ка је симбол речи Божије. Уље у светиљци представља пребивање Духа Божијег, који осветљава заповести Божије (Пс. 119, 105). Када је светиљка испуњена маслиновим уљем, фитиљ одржава стабилним пламен, док горива понестаје. Тако је и са народом Божијим. Када смо испуњени Духом, наша духовна светлост сија јако и стабилно (Мт. 5, 15–16).

Маслинска гора је култно место за ходочаснике и хришћански *topos*. На њој се догодило неколико кључних догађаја. Прво су се десили они из Старог Завета, везани за Давида и Авесалома.

У Христово време маслина је била распрострањено дрво око Јерусалима; сматра се да их је преостало још осам из тог времена. У подножју Маслинске горе се налази Гетсимански врт, воћњак маслина (јевр. Gat She-men, место „преса за маслину“, означава маслиново уље). Христос је волео ово скривено место и проводио тамо већи део свог времена, где се одмарао и разговарао са својим ученицима (Лк. 22, 39). Маслинова стабла су сведоци невидљиве борбе у гетсиманској ноћи, док су ученици спавали. То је место Христове последње молитве. Новозаветни наратив везан за Маслинску гору (Лк. 21, 37; Дап. 1, 9–12; Мт. 24–25; 26–39) иконографски је представљен кроз циклус Страдања Христовог.

Маслинска гора је гора Вазнесења (Лк. 24, 51–52).

Маслина има своје место у пророчкој метафори у Откривењу, када глас са неба каже: „И даћу двојици својих свједока и прорицаће... Ови су двије маслине и два свијећњака...“ (Отк. 11, 3–5), директно се везујући на Захарију (Зах. 4, 1–6.11–14). Сведоци су испуњени Светим Духом – помазани од Бога.

Помазање остаје на вернима и учи их свакој истини: „А ви који Помазање примисте од Њега у вама остаје...“ (1 Јн. 2, 20, 27–28). ■■

У Архиепископији београдско-карловачкој

Два јубилеја Саборне цркве

Традиционални, двадесети по реду, Новогодишњи концерт у Народном позоришту и 170 година од почетка богослужења у здању у коме се данас налази, ове године дају посебан празнични сјај Саборном храму Св. Архангела Михаила у Београду.

Празник Светог Василија Великог, 14. јануара 2015. године, чланови Првог београдског певачког друштва (хора Саборне цркве у Београду) прославили су свечаним наступом на традиционалном, добротворном Новогодишњем концерту Саборне цркве у Народном позоришту. Био је то двадесети по реду концерт, а директан пренос овог врхунског музичког доживљаја могли су пратити бројни поклоници који нису били у прилици да нађу место у препуном Народном позоришту, захваљујући Студију Б. Први овакав концерт хора Саборне цркве, под називом „Новогодишњи благослов“, био је одржан на празник Светог Василија Великог 1996. године, у Кристалној дворани београдског хотела Хајат, да би се његово одржавање, затим, пренело на велику сцену врхунске установе културе – Народног позоришта у Београду, и ту наставило да се одржава из године у годину. Концептуално, програм који се сваке године освежава и посебно припрема, увек је са собом неминовно доводио на Велику сцену Народног позоришта велики број музичара, певача, хорова, драмских уметника, деце, рецитатора, а имена многих од њих се сврставају међу најпознатија у нашем културном миљеу.

Овогодишњи добротворни, новогодишњи програм цркве која има статус споменика културе од изузетног значаја „изнели“ су Прво београдско певачко друштво, под диригентском палицом Владимира Милосављевића, Хор Вождовачке цркве, ансамбл „Ренесанс“, солисти на народним инструментима, Бора

Дугић на фрули и Жорж Грујић на рогу и гајдама. Као и претходне и овај концерт су отпустили највиши званичници Српске Православне Цркве, државе, града Београда, представници дипломатског кора и краљевске породице, свештенство и монаштво, културни и јавни радници, сарадници Пастирско-саветодавног центра и добротвори Саборне цркве.

У 170 година старом здању Саборне цркве у Београду налазе се мошти многих угледних личности српске историје као и црквених великодостојника. Уз јужни зид цркве, уз саму припрату налази се гробница кнеза Милоша (1780–1860). У истој гробници сахрањен је и његов син Михаило Обреновић (1823–1868), чије је тело после убиства у Кошутњаку, 29. маја 1868, пренето у Саборну цркву и положено у очеву гробницу. Уз северни зид цркве налази се гробница Митрополита Михаила (1826–1898), једног од најзнаменитијих поглавара Српске Православне Цркве. За његовог времена, 1879, Српска Црква је добила аутокефалност. Мошти Митрополита Инокентија (1898–1905) положене су уз северни зид припрате. Земни остаци Патријарха Гаврила (1938–1950) налазе се уз јужни зид припрате. Лево од гробнице Митрополита Михаила је гробно место Патријарха Викентија (1950–1958). Гробови Вука Стефановића Караџића и Доситеја Обрадовића налазе се споља, у црквеној порти. Испред главног портала са леве стране је гроб Вука Караџића, а са десне стране Доситеја Обрадовића.

Приредила О. Стојановић

— На гласу светости —

Преподобни отац Јаков (Арсовић), свети ученик светог учитеља

Ићуман Димитрије Плећевић

У плејади светих монашких личности засијалих у Српској Православној Цркви током XX века, истакнуто место заузима Преподобни Јаков, духовно чадо Светог Владике Николаја Велимировића, чудесни сведок покајања и истински Христов мисионар.

Рођен је крајем XIX века у ивањичком крају, у побожној и честитој породици Арсовића. Након основног образовања, жедан нових сазнања, отиснуо се у Француску где је успешно окончавајући студије стекао двоструко звање доктора наука. Као врстан интелектуалац радио је при српској амбасади у Француској све до 30-их година XX века, када се на чудесан начин сусрео са Христом и

одрекавши се света закорачио на стазу монашког тиховања.

Неуморни Христов војник

Слушајући проповеди Светог Владике Николаја и других народних проповедника богомолитеља, приликом једног духовног сабрања у Врњачкој Бањи, др Радоје Арсовић (потоњи о. Јаков), спознао је пролазност земаљског живота и обратио се ка Христу Спаситељу. Сећајући се тога догађаја, касније је сведочио о томе речима „преломљен и поновно рођен“. Напустивши свет и државну службу постао је искушеник код Св. Николаја. Од првих дана боравка код Владике истакао се као марљив и

прилежан човек, који је истински пригрлио покајање и постао његов велики сведок. Једноставношћу живота, марљивошћу у послушању и хитрошћу у подвигу задивљивао је све са којима се сусретао. Као врсног интелектуалца Владика Николај га је неретко слао уместо себе на богомолитељна сабрања, као проповедника и искуственог делатеља покајања.

Читав његов живот и држање откривали су унутарњег човека, страног свету и отвореног једино за Христа и обећано Царство Божије, које је сведочио делом и речима, будући истинска светиљка правоживља. Од савременика остао је упамћен као велики подвижник и молитвеник и као тихи глас Христов који је

Преподобни тумански оци Зосим
Синаит и Јаков Нови, икона

Живопис у цркви манастира Туман,
источна зона

Манастир Туман

Фотографије: Н. Човић |

Кивот са моштима Преподобног
Јакова у цркви манастира Тумана

сопственим животом сведочио еванђелски позив.

Оскудно се хранећи, неретко прокислом и неукусном храном, скромно се одевајући и непрестано пребивајући у молитви и одрицању Христа ради, подсећао је на древне подвижнике непрестано заузете делатним богомислијем.

Углавном ћутећи, својом појавом био је сведок вере и покајања, на своја плећа товарећи тежак крст јуродивости Христа ради, којом је пројављивао своје покајничко преумљење и посрамљивао мудраце овога света. Носећи распарену одећу показивао је несповест између еванђелског призвања и робовања овоме свету.

Монашки постриг и име у част Светог Апостола Јакова примио је из руку свога богомудрог наставника пред сам почетак Другог светског рата.

Чудесни прозорљивац

Провидећи Духом Божијим надолazeће ратно време и богоборну власт, глас Божији проговорио је кроз њега када је, пред рат својим држањем најавио шестоаприлско бомбардовање Бео-

града, страдање манастира Жиче и током рата неочекивано савезничко бомбардовање.

Током страха светскога и братоубилачкога рата, мисионарио је у многим крајевима Србије, крепећи и тешећи унесрећени народ, учећи их да сву наду своју положи на Господа. Неуморно пешачећи и носећи са собом тешке торбе мисионарског штампаног материјала, постао је раван апостолима у проповеди и мученицима у неустрашивом и непоколебљивом исповедању имена и вере Христове.

Исповедничка кончина

Будући неуморни мисионар још током рата, а посебно на његовом крају, упао је у очи богоборној власти у Србији, која је имала за циљ разрачунавање са Богом и вером. Небројена су страдања која је поднео, а посебно је остало упамћено страховито мучење које је у јесен 1945. године преживео у Великој Дренови. Оставивши га тада у животу, комунисти су га свирепо истукли током зиме 1946. године, на путу између Пожаревца и Раброва, где се нашао упутивши се мисионарским послем у манастир Туман.

Исцрпљен од задобијених повреда, од пешачења и хладноће, упокојио се након неколико дана боловања, у кући Василија Поповића, рабровског богомолитеља, уочи Часнога поста 1946. године. По сопственој жељи, сахрањен је на монашком гробљу у манастиру Туман.

Обретење светих моштију

Са благословом Преосвештеног Епископа браничевског Г. Игнатија, током јесени 2014. године, братство манастира Туман извршило је обретење његових светих моштију. Сви делови моштију нађени су добро очувани, а на ребрима Преподобног Јакова уочавало се ткиво. Када је откривена његова света лобања, манастирском портом проширило се прелепо благоуханије. Умивене по древном хришћанском обичају у води и вину, свете мошти Преподобног Јакова обучене су у припадајуће малосхимничко одјејаније и положене у манастирску цркву покрај моштију Преподобнога Зосима Туманског Чудотворца. Њиховим светим молитвама Господе Исусе Христe, Сине Божији спаси нас. Амин! ■■

Српска војска и свештенство у Великом рату

Пуковник др Раге С. Н. Рајић

Осврт на улогу војних свештеника у српској војсци за време Првог светског рата

Како постоје одговарајуће специфичности и различите околности, вредно је упоредити улогу свештеника током балканских ратова и за време Првог светског рата.

Балканским ратовима је покренута велика национална идеја „освете Косова и ослобођења Старе Србије“ како се то некада називало. Епохална дела која су овим победоносним ратовима остварена била су крунисана општенародним весељем и признањем у до тада највеличанственијој паради и дочеку славних пукова српске војске у Београду 13. 8. 1913. године. Тога дана је откривен споменик Карађорђу на Калемегдану где су му се поклониле све пуковске ратне заставе, у смислу да је српске војска испунила његов и народни завет освете Косова и ослобођења Старе Србије. На том славном путу уз беседу и благослов Патријарха Димитрија, јединице српске војске су пратили војни свештеници обављајући своју специфичну дужност. Њих 91 су знатно доприносили моралној снази и духовној потпори борбеног морала војника и старешина током свих битака у балканским ослободилачким ратовима. Овде се ради дакле о нападним дејствима ради ослобођења наших вековно поробљених сународника и територија.

Међутим, током Првог светског рата, нападом Аустроугарске, а потом Немачке и Бугарске на Краљевину Србију, услови су били неупоредиво тежи, опаснији и са далеко већим страдањима војске и народа, а самим тим и свештенства. То је посебно било изражено током 1915, повлачењем српске војске, народне власти и народа према југу, кроз Албанску голготу, а и касније и избеглиштву. По тим питањима још увек не постоје сређени подаци о ангажовањима и страдањима нашег свештенства током Првог светског рата, али је свакако евидентно њихово огромно страдање, попут страдања целокупног нашег народа. Цени се да је око 48% нашег свештеног и монашког реда страдало од 1914. до 1918. године.

За време Првог светског рата, у тадашњој српској војсци је било ангажовано преко 190 војних свештеника мада и ту постоје различити подаци. На истом духовном, моралном и војном задатку су били, али у далеко тежим околностима, обавезама и задацима, делећи тешку судбину страдалне српске војске и народа са њом. Борба је била пут за одржање, одбрану и спас отаџбине када је постојала опасност да нам држава буде потпуно поражена и уништена, односно избрисана са европске и светске политичке сцене. Коначно, заједно са свим представницима државне власти,

старешинама и војницима, наши свештеници су својим деловањем, одржавали не само народну православну свест већ и војнички јуначки дух. Он ће се доказати и овековечити изванредним успесима при пробоју Солунског фронта 14. и 15. септембра 1918. године, када ће почети и до краја се завршити онај коначни циљ ослобођења и уједињења српског народа под један државни кров. Међутим, тај нови државни кров, показаће се накнадно, биће за Србе поражавајућа државна авантура како у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца, тако и у Краљевини Југославији.

На основу свега претходног ваља сагледати улогу наших свештеника у Првом светском рату, с тим да се укаже на значај веза и односа ове две веома значајне службе: војничке и свештеничке, које се ипак по много чему разликују. Међутим, на плану јачања моралне снаге војске и борбене употребе ратних јединице војске Краљевине Србије, официрска и свештеничка служба се јављају на заједничком задатку који је дат војсци у рату, с тим да је значај војничке службе, односно војске која је у рату, далеко израженији. Ово је због тога што војска по својој природи и намени, као најмоћнија физичка сила и најорганизованија, најистрајнија и најпоузданија снага државе и народа, преузима изузетно одговор-

не, пресудне и неоспорно велике задатке, посебно у кризним и ратним временима, од чијих успеха или неуспеха зависи и судбина отаџбине, државе и народа.

На том плану њено оспособљавање на моралном, односно духовно-религијском плану има специфичну потребу, садржаје, циљеве и смисао. Ради тога је било важно духовно васпитање пре свега активних официра, али и осталих старешина и војника, које су проводили, јачали и оплемењивали наши војни свештеници.

Са друге стране, војни свештеници су на плану духовног рада имали задатак да подстичу и оплемењују оне врлине, односно садржаје војничког духа који су неопходни војсци да у рату победи. То су верност, дисциплина, послушност, другарство, честољубље, храброст, великодушност, пожртвовање и, наравно, побожност. Са друге стране, беседе и поруке свештеника биле су усмерене потребама предстојећих борбених радњи али увек у складу са наређењима команданта.

Да би свештеничка служба била ефикаснија, за војне свештенике бирали су се они свештеници који су имали јачи осећај за војску, њен живот и дух и задатке које има. Кроз таква њихова деловања и личне квалитете, посебно у ратним околностима, показало се да су били моћан подстицај војсци и помоћ својим командама и официрима у припреми и извођењу борбених дејстава.

Оно што је било незаменљиво, а тако потребно, је било ангажовање наших војних свештеника у одржању наше вере у српској војсци, како током битака на Дрини, тако и у војним болницама; током повлачења ка Косову и преко Албаније, до евакуације на острва Крф и Видо; потом пребацивања, опоравка и оспособљавања војске на Солунском фронту, и на крају

Богослужење на фронту
(ратна фотографија Риста Шукловића)

моралним и духовним подстицајима за ослободилачка нападна дејства са краја 1918. године.

Улога војних свештеника и у овом рату је јасно наменски постављена по духу војничке заклетве: да ће војска у име Божије и његово сведочење заложити своју част и веру да брани и штити сва добра наше отаџбине и српског народа. Сваки војни свештеник, како раније тако и за време Првог светског рата, је морао знати да одржи говор који у духу наређења подстиче и одушевљава за борбу уливајући наду у помоћ и заштиту Божију. То је чињено и за пробој Солунског фронта. Примера благотворног утицаја молитве и других црквених радњи у српској војсци има много. У њима је увек, у директној или индиректној садржини, био присутан идеал борбе за ослобођење отаџбине, односно њену слободу златну, уз Божију помоћ и нашу веру, односно Крст часни.

У овом контексту, а у име свих осталих примера, вредно је навести леп догађај са Солунског фронта: „Приликом прелаза границе, за последње солунске офанзиве, ступивши на земљу Отаџбине, команданти су дали заповест на молитву. Дивизије, пукови, батаљони стали су. Читала се мо-

литва Господња ‘Оче наш’. У томе свечаном тренутку није било никога, кога није дирнула узвишеност тога чина, а многи су се толико занели, да су плакали и љубили земљу своје Отаџбине. И у томе узнесеном расположењу журнули су напред.“

Као и у претходном случају, у име свих тих дивних војних свештеника, подсетимо се једног од њих. То је протојереј Радивоје Милојковић. Мобилисан је почетком Првог светског рата на дужност војног свештеника 9. пука. Он је са војском и своја два сина прешао Албанију, учествовао у пробоју Солунског фронта. Због показане ревносне службе и јуначког држања одликован је са девет војних и мирнодопских одликовања.

На крају, та ратничка генерација славне српске војске у којој су знатан допринос у хришћанском духу дали наши војни свештеници, оставила нам је свој завет у коме између осталог стоји:

„Завет вама остављамо, ко зе ницу ока свог,

Сачувајте наша дела, помога вам Господ Бог!“

Нека им је вечна слава и хвала!

29. 12. 2014. године

– Пре сто година –

„Случај“ војводе Мишића

Живораг Јанковић

Расправа о улози Мишића отезала се кроз неколико година и утихла је. Није успела да помути опште убеђење створено одмах после стеченог успеха.

Основни повод за појаву осврта су расправе настале у првим годинама након свршетка рата око улоге и значаја Мишићеве личности у стицању победе током Колубарске (Сувоборске) битке. Значајно је да се спор такве врсте води само око овог војводе, симбола победе и тада за солунске победнике већ „давне“ 1914. Било је то, нажалост, у години смрти великог војсковође.

Кад се боље упознају збивања из овог рата види се да је величанствена колубарска победа у ствари „Солун у малом“. Све оно што се десило током силовитог пробоја код Солуна већ је виђено четири године раније – снажно дејство артиљерије, нагло повлачење противника и такво наступање ослободилаца да је понекад немогуће одржавати везу штаба са предњим линијама, јер телефони не стижу да прате. То је сан сваког војника. Почео је да се снива већ 1914, а не 1918. године.

Зато је Колубара толико привлачила пажњу. Улога Мишића прераста у митску визију, а онда почиње да буја она најпогубнија српска особина – завист. Такав венац славе није стекао ни један други појединац. Личност Мишића слила се са колубарском победом. Није се о њима касније могло говорити одвојено.

Није решен ни основни проблем, без чега свако расправљање губи смисао – чињенично стање. Не зна се, шта од кога стварно по-

тиче а шта се некоме само приписује услед лошег памћења очевидаца или дејства фаме код савременика. Већином је то накнадна памет. Кроз литературу као да се не примећује како од истих особа потичу потпуно различита виђења. „Тренуци су врло критични. Зауставите ово расипање наше војске, ви једини... И шта учините – учињено је.“ По једнима, речи потичу од војводе Радомира Путника и њима је он постављен за команданта Прве армије. По другима, Мишић је команду армије примио по молби самог Александра уз обећање да ће у сваком моменту имати његову подршку. У контексту каснијег понашања и сарадње њих двојице, ова верзија била би ближа свету чињеница. Неслагања код учесника има увек али то нигде не достиже такве размере као овде. Неслагања има и око тога да ли је Бојовић смењен што је рањен, или је то само био пристојан изговор.

Већ својом појавом пред Мионом и правцем кретања према фронту, значи у „позадину“ бежаније, уносио је нови командант Прве армије наду у преокрет. Такво понашање даје нови импулс животу. Безброј је примера, и у реалности и у уметности, да у таквим приликама штаб хита испред народа и ставља се „на чело“ избеглих.

У време Мишићевог преузимања команде над Првом армијом муниција је на путу. Врху државе и војске је то познато и довољно

да код способних, одлучних и самоуверених одржава оптимизам. Међутим, стварне прилике на терену су биле такве да су давале за право и „професионалним песимистима“ који не знају оно што се у врху зна. Војска измешана са избеглим народом је била на путу да се претвори у гомилу. Песимисти су предвиђали брзу катастрофу и нису крили свој страх од онога што су као неминовно очекивали. Прво што је требало учинити била је „дестилација пукова“ – израз који се само овде користи.

На питање кад мисли поћи одговара: „Кроз један сат.“ Одговор је у стилу свих великих војсковођа. Сваки од њих бар једном током своје службе био је у прилици да покаже толику лакоћу покрета. Већ је примећено да његов животни пут подсећа на знаменитог руског војсковођу Суворова, на сличан начин приманог у кризним временима и одбациваног кад постаје „сувишан“. Са таквим је желео и врховни командант да се дружи. Осећа се сигурније и корисније.

Често се тим поводом наводе речи Наполеона Бонапарте „потребан је један мали, најмањи догађај и један незнатан повод или извор па да се то поверење код војника поново пробуди...“ Ако је тако у империјалним ратовима где обе стране мисле на један исти начин, то јест на освајање, овде је таквих повода, бар на српској страни, где се радио о голом

опстанку, било на претек. Требало се отргнути од стварне и објективне немоћи.

Први део Мишићевог успеха стечен је у Мионици раздвајањем војске и бежаније. Човек који је то успео наћи ће пута да дело успешно приведи крају, поготову после велике промене услова, до које долази после три недеље.

Има ту и „милошевског“ понашања: „Ако сутра до седам не будете извршили моју наредбу... Ви ћете бити обешени о ту липу.“ Разлика је у томе што велики Мишић зна да процени околности и могућности. Стога нема потребе да своје претње остварује, пошто је наредба у складу са могућностима.

Нема примера неког великог пропуста – није у питању оптимизам без покрића. Његове прогнозе се остварују, што је знак јаке интуиције. Тамо где други паниче, губе главу, он бар ћути. Кад осети траг за повољан исход, не крије га. Није тако само око хаоса у Мионици. Криза на Космају плаши Живка Павловића. За Мишића то је „само трзање болесника који је у агонији и на самртничкој постељи... Живко је просто утучен, а ја сам уверен да су се без разлога уплашили“. Јасно му је да у општем расулу аустријске војске неки мали успех на Космају, ма какав он био, није могао донети спас и судбоносни обрт.

За лаика је несхватљива сложеност рада у војсци једне мале сиромашне земље. Не може се отети утиску да ту има много администрације настале по узору на империјалне војске. „Заповест је завршена, умножена, и до подне по ордонанс-официрима послана командантима дивизија, а око шест часова поподне достављена је још Врховној команди и суседним армијама.“ Овако сложено поступање веже за себе велики број људи у време кад је много других места, где је сваки појединац добро дошао.

Кућа војводе Мишића (фото: Википедија)

Често се наводе његове речи „има решења и мора га бити“. Изговорене су у време највеће кризе. Могу да дођу од човека способног да сачува присебност духа у свакој прилици. Сви знају да неко решење мора да дође мање или више повољно, али се често то „заборави“ и тоне у безнађе и очај.

Учесник припрема даје слику стања у штабу пред удар: „Ове ноћи рад у оперативном одељењу штаба прве армије траје до 1:30 часова после поноћи а командант генерал Мишић није легао све до 2:40 часова пре подне већ је непрекидно шетао по соби и пушио.“ И у другим кризним приликама примећено је слично Мишићево „аскетско“ понашање у првом реду кроз немар према сну.

Службене оцене из „кондуитлисте“ дају очекиване вести: „Послови иду врло добро, јер нам се планови слажу. Ја нешто смишљам – Мишић то већ има готово. Његово је мишљење одређено: Пословима рукује опрезно, а изводи их дрско... Мишић је велики оптимиста; чак и у најцрњим часовима не губи веру и наду у побољшање прилика.“

Два су основна стуба мита о улози војводе Мишића. Први пред-

ставља пристизање топовских граната због чијег недостатка се српска војска и нашла у таквом стању. Тада је она без артиљеријске муниције била голорука. До јуче се пројектил испаливао само по дозволи „комисије“. Сада стижу сандуци са натписима „Пали, не жали“. Бољег поклона за браниоце није могло бити.

Други стуб је подршка регента Александра као врховног команданта. Лако је било сатима водити битку речима са начелником Врховне команде, кад је главни ту и већ је придобијен за свој план. Уместо да је у Нишу, као седишту Владе или у Крагујевцу где је Врховна команда, Александар дели скромно парохиско здање од две собе са оним од чијег рада очекује највише. Између злослутног Путника и „закопчаног“ Пашића, определио се за човека код кога реч и дело иду упоредо.

Расправа о улози Мишића отекла се кроз неколико година и утихла је. Није успела да помути опште убеђење створено одмах после стеченог успеха. „Рудничка победа је дело војводе Мишића. Ту он није прославио само себе, већ све нас – цео српски род.“

– Како нас је видео и заволео Швајцарац Рајс (24. део) –

Запис из Бечког архива

Антоније Ђурић

Милован Ђилас је свом потчињеном, др Дедијеру, издао директиву да 1914. годину избрише из Брозовог живота

Овако је, према Бечком архиву и препису који је учинио др Дедијер, уписано кретање Брозове јединице:

„Пук је био део 42. домобранске пешадијске дивизије, која је обухватала мобилизационо подручје Загреба и Вараждина. Штаб у доба мира био је у Загребу, као и два пука, у саставу дивизије, а трећи пук је имао штаб у Вараждину.

Кад је рат отпочео, дивизија је била распоређена на обали Дрине (12. до 15. августа), као и у бици на Јадру (од 16. па до 29. августа).

Држала је мостобран приликом повлачења ка Дрини до 21. августа.

У другом прелазу преко Дрине дивизија се борила од 6. септембра, реку је форсирала 13. септембра и узела учешћа у офанзиви ка Ваљеу све до 15. новембра, као и у бици на Колубари и Љигу од 16. па до 28. новембра. Код Закинаца је 28. новембра имала тешке губитке. Повлачење из доње долине Љига 7. децембра. Ту је опет имала тешке губитке. У повлачењу жестоке борбе јужно од Београда од 12. до 15. децембра.“

То је било све што се тицало српског фронта.

Датуми у овом итинереру веома су битни. Види се кад су, и на ком простору, вођене битке.

Брозова јединица је, дакле, прва форсирала Дрину, у зору, 12. августа. Био је то силовит продор и још силовитији удар на српске трупе. Зна се да је царска операција трајала од 12. до 24. августа, и да је српска војска однела једну од најблиставијих победа у том рату.

Поновљени напад 25. домобранског пешадијског пука био је, како се то лепо види из докумената Бечког архива, 6. септембра, кад је припремљен нови продор у Србију који је изведен два дана касније. Ове аустроугарске јединице наишле су на снажан отпор друге Дринске армије и уз велике губитке одбачене на леву обалу. Генерал Поћорек је, међутим, наредио да трупе форсирају Дрину изнова ма колико пута то морале да понове. Нови продор је започео 14. септембра, али су аустријске трупе успеле да задрже узани мостобран дуж Саве и доњег тока Дрине. Српска Друга армија је паралисала све напоре непријатељских снага да продру преко Мачве ка Ваљеу.

Милован Ђилас, извор: www.vreme.com

Кад Ђидо наређује...

Борбе су биле непрекидне и дуготрајне. Ове борбе и губици 25. регименте помињу се и у документима Ратног архива у Бечу.

Јединица фелдвелебела Јосипа Броза учествовала је и у Колубарској бици, стигла до Љига и Баћинца где јој се, како је то Поћорек записао у свом *Дневнику*, пошло за руком да зароби око хиљаду српских војника. Захваљујући Мишићевој офанзиви, српски војници су ослобођени кратко-

трајног ропства, а 25. регимента доживела тежак пораз.

Брозова јединица, види се, водила је борбе јужно од Београда од 12. до 15. децембра.

После ових наших сазнања вероватно је лакше разумети Ђиласово понашање и његову бригу да се од српског народа и уопште од јавности сакрије Брозово ратовање против Срба. Да се то знало раније, рецимо још у рату, можда би неке ствари ишле друкчијим током. У сваком случају не би десетине хиљада српских родољуба, који су се латили оружја да се боре против немач-

ких окупатора, јуначки гинули – кличући бившем аустроугарском фелдвобелу, чија је јединица у црно завела српски народ!? Зар би људи после рата, да су све ово знали, могли с таквим одушевљењем да изговарају његово име!? То су, свакако, били разлози који су навели Милована Ђиласа да свом потчињеном, др Дедијеру, изда директиву да 1914. годину избрише из Брозовог живота! А огрешити се о Ђидову директиву значило је, у то време, изрећи себи смртну казну!

Дедијеру је то касније овако објаснио:

„Шта је руководило Милована Ђиласа да ми 1951. године да директиву да не пишем о Титовом учешћу у борбама против Србије у другој половини 1914. године, није ми потпуно јасно. Претпостављам, да је он мислио да то није било тада политички опортуно да се изнесе. Да ли је он о томе разговарао с Титом, не знам.“

А што се тиче царског ордена Јосипу Брозу, који му је додељен за испољену храброст, али није уручен – тек ће бити речи.

— *наставиће се* —

Најбржи коњ на свету

После сјајне Колубарске битке и бекства аустроугарских трупа преко Саве, Дунава и Дрине, један наш сељак, Бадовинчанин, доведе на чувени шабачки вашар лепог коња с намером да га прода. На коњу царска опрема: види се да је припадао неком аустријском генералу. Сељак је то и тврдио: говорио је да је коњ до пре неки дан служио своме газди, аустријском генералу, који се у време опште аустријске бежаније из Србије, склонио накратко у његовој кући, ту се добро нахранио и на крају му оставио коња за успомену...

Сељак не тражи много пара: колико и за обичног српског коњића. Окупили се купци, загледају више царску опрему него коња. Међу њима је и један српски официр коме се коњ веома допао... — А како трчи? — запиткује капетан. — Да ли је брз? Како би било да га мало узјашем и видим има ли брзе ноге?

Продавац се насмеја:

— Најбоље би било, господине капетане, да за то питате оног аустријског генерала. Он сигурно мисли да му у брзини нема премца! Јер, кад оно отпоче тутањ Шваба низ Колубару, кад ударише у силну бежанију — генерал је, захваљујући брзом коњу, први умакао. Да није имао овако брзог коња, можда би га српски пешаци заробили.

Мишић и заробљеник

У току славне Колубарске битке у Ваљево стиже генерал Живојин Мишић са својим штабом. Град је увелико славио ову величанствену победу српске војске.

У дворишту штаба Мишић примети једног стаситог кршног непријатељског војника, кога који час раније беху заробили. На њему све „цакум-пакум“: одело, чизме, ранац...

— Одакле си? — упита Мишић заробљеника.

— Из Тирола, господине генерале! — узврати овај.

Мишић га пажљиво посматра и одмахује главом. Напоследку рече:

— Ех, кад бисмо ми имали једно четрдесет хиљада бораца, опремљених као што си ти, друкчије би се ратовало...

Заробљени, међутим, брзо додаде:

— Оваквих, као што сам ја, господине генерале, имали смо и више од четрдесет хиљада, али нисмо имали ниједног као што сте Ви и као што су српски војници... Зато смо и прошли овако и зато сам ја заробљеник. А заробљено је на хиљаде оваквих као што сам ја!

Оливер Суботић Недељне беседе

2. изд.

Стари Бановци ; Београд :

Бернар, 2014

132 стр. ; 21 cm

ISBN 978-86-87993-77-8

* * *

Оливер Суботић Празничне беседе

Стари Бановци ; Београд :

Бернар, 2014

102 стр. ; 21 cm

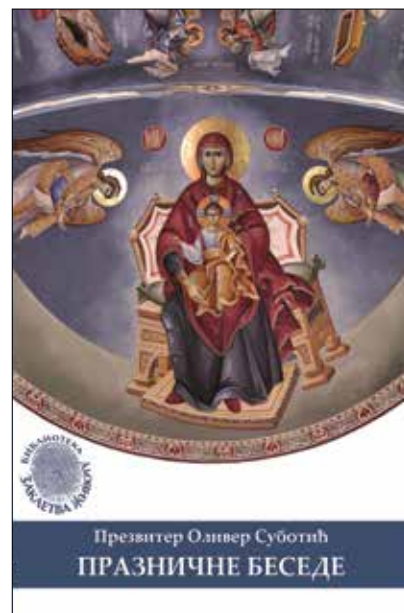
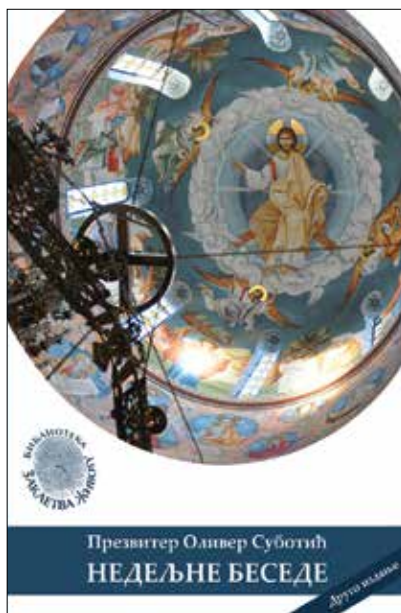
ISBN 978-86-87993-78-5

* * *

Недељне и Празничне беседе

У току 2014. године издавачка кућа „Бернар“ објавила је чак четири књиге оца Оливера Суботића. *Црква и глобализација* као и *Дијашколни изазов: пушеви хришћанства у цивилизацији бинарној кода* баве се односом модерног, информационог друштва и Цркве, тематиком која заокупља о. Оливера у његовим студијама већ дуги низ година, и представљају поновљена издања. За друга два наслова можемо рећи да су богословска у ужем смислу речи. *Недељне беседе* обрађују јеванђељске теме на недељним Литургијама, док су *Празничне беседе* посвећене Господњим и Богородичиним празницима, као и празницима великих светитеља Цркве.

„Пошто је вера добровољни пристанак душе, она је такође вршилац добрих дела и извор исправног понашања“, каже Климент Александријски. Управо су ове две књиге утемељене на чврстој, снажној и енергичној вери. Читалац неумитно бива прожет

полетом којим га вера аутора обухвата и води из странице у страницу. Можда би приказ ових двеју књига требало да започнемо са говором о теологији или прегледом њиховог садржаја, али нам се чини да је аутентичност верског надахнућа њихова есенција. Релативизам у свакој области живота, као и евидентна депресија и умртвљеност друштва које се све више пасивизује ствара један посебан контекст. У тим и таквим околностима, питање вере постаје много значајније – готово неопходно. О богословљу се данас без жара и искрености не може говорити. Прошло је време загарантованих вредности, време ауторитета који се стичу звањем, а не нужно и познањем. Говорити о вери данас без личности која је и сведочи осуђено је на пропаст. Вера је основа и темељ ових књига и то је немогуће не приметити.

Пре свега, оцу Оливеру треба честитати на храбрости да у релативно краткој форми успостави баланс између многих богословских и историјских питања. Покушавајући да направи пожељну вертикалу и хоризонталу хришћанског живота, он везу са Богом усаглашава са историјском и социјалном свезом међу људима. Наравно, ова хоризонтална димензија је испуњена много већим

опасностима. И док наглашава у својим беседама значај осећања националног етоса, дотле отац Оливер надилази уске оквире националног ка нечему што бисмо назвали *хришћанска нација*. Говорећи у својим беседама о светитељима, он се увек осврће на њихово порекло дајући до знања да сви они имају своју „кућу“ одакле су потекли, али су они истовремени учитељи свих нас – хришћанске нације. Светитељство је управо то – излазак из свог оклопа, ослобађање од датости државе, нације, поднебља, али не и њено негирање и одрицање, но схватање да је наша хришћанска дужност да будемо *со светшћу*. Светитељи су без неких великих претензија деловали у својим срединама, постајући „со целом свету“. Аутор показује да нас светитељство опомиње, упућује и поучава да не смемо постати заточеници него ослободиоци средина у којима живимо, ослободиоци од ропства ускогрудости која уништава сваку људску и хришћанску врлину.

Поред ове значајне карактеристике, обе књиге се баве повезивањем временских сегмената – прошлости, садашњости и будућности. Полазећи од празника и светитеља, аутор нам пружа увид у историјски контекст, али га вешто преноси у наше време

показујући нам релевантност црквеног живота и за нас данас. Помоћу ове две перспективе указује се на будућност и потребу нашег ангажмана како не бисмо допустили да свет остане пакао, јер је овај свет место које Бог толико воли да је и свог Сина послао да за свет страда како би свет био спасен, а не уништен. Обимом невелике, ове беседе омогућавају читаоцу да се без напора и оптерећења препусти питком ишчитавању.

Као што каже Архиепископ Иларион Троицки, идеал православља није прогрес *неког преображења*. Ове су речи пророчке, јер уколико дођемо до преображења, тада ће наступити и истински напредак друштва. Многи социјални експерименти прогреса без преображаја на личном нивоу до сада су се завршавали неуспехом и трагедијом. Ове књиге нас подсећају на неопходност личног преображаја, то је почетак нашег пута. У том смислу, читање *Недељних и Празничних беседа* има управо тај смисао. Кроз *беседе* у обема књигама аутор покушава да у нама покрене веру и да нас позове на преображај. Ретки ће бити они који ту веру неће осетити и који кроз речи беседа неће бити позвани ка личном усавршавању.

др Радивој Радић

Радивој Радић Друго лице Византије

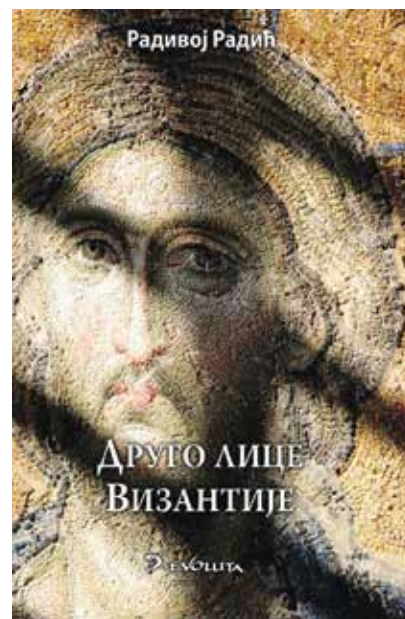
Београд : Еволута, 2014
352 стр. : илустр. ; 23 см
ISBN 978-86-85957-51-2

Марк Блок је сматрао да је историја наука о људима у прошлости. Не, дакле, само о владарима, војсковођама, владикама итд. А неко је, не сећам се више

ко (можда Буњин?), говорећи о Чехову, записао да су његови мали, обични људи вечни, не зато што су мали већ зато што су људи. Историја је наука о свим људима који су некада живели, стога је свођење на искључиво политичку или културну историју не баш безазлено огрешење о повесно догађање које се презентира и интерпретира као целовито. Византија одавно почива у сећању, међутим, византологија је још увек „млада“ историјска дисциплина, али није више дете, тако да је дошло време да се обогати слика те славне империје која је постојала читав један миленијум, да се понешто од онога што су на тој слици исцртали многи познати и непознати византолози обоји до краја, а оно што недостаје доцрта колико је то могуће. Никада нећемо имати византијску реалност у потпуности пресликану у исписима њених заљубљеника и истраживача, што је, чини ми се, и природно. Мада, такође ми се чини и да не би било незанимљиво и безначајно упознати и понеког Византинца који се није врмао по царским и владичанским дворевима. Истог је мишљења и наш познати византолог проф. Радивој Радић, те је у своја истраживања укључио и неке, условно речено, споредне теме. Књига *Друго лице Византије* – неколико споредних тема резултат је управо тих истраживања.

По речима самог аутора, две су чињенице утицале на то да се одлучи да напише једну овакву књигу: „прва уважава околност да је историја наука о прошлости, а друга истрајава на томе да је прошлост све што се догодило“. Проф. Радић, дакле, сматра да „историју не чине само ратови, велике личности, епохални догађаји, религија или администрација, него и обичан свакодневни живот, ‘мали’ људи, привидно мање значајна или готово безначајна збивања“.

Друго лице Византије чини шест тематски различитих огле-

да: у првом се аутор позабавио шалама Византинаца, у другом је анализирао један медицински трактат, трећи је посветио просопографским белешкама о обичним људима из историје Византије, тема четвртог су савети из византијске пољопривредне енциклопедије из X столећа, у петом се бави феноменом времена, и последњем, шестом, схватањем снова и византијским сановницима. И у овој књизи, као и у ранијим радовима, проф. Радић је демонстрирао изузетну упућеност у изворе и одлично познавање секундарне литературе. *Друго лице Византије* је колико информативно толико и инспиративно штиво.

На самом крају додао бих да је уредник Еволуте исправно поступио када је истовремено објавио ову Радићеву књигу и реиздао његову познату монографију *Страх у позној Византији*, и на тај начин показао да лице Византије није било само тмурно и намргођено. Надам се да ће проф. Радић нашу науку и културу обогатити и још неком студијом о свакодневном животу Византинаца, као и да ће ова књига подстаћи још неког од наших византолога да се лати сличног истраживања.

Благоје Пантелић

НОВИ ПАЗАР

Божји концерт

У препуној Концертној дворани у Новом Пазару одржан је традиционални Божји концерт и донаторско вече са циљем да се прикупе средства за ново манастирско звоно у манастиру Ђурђеви ступови. Наступила су културно-уметничка друштва из овог краја, али и вокални солисти Жељко Васић и Лена Стаменковић. Догађај је организован под покровитељством града и акције „Обновимо себе – подигнимо Ступове“.

Догађај је организован с благословом Епископа рашко-призренског Теодосија, који се обратио присутнима говорећи о значају Божића, али и православних храмова у овом делу Србије.

Извор: Епархија рашко-призренска

ЗАЈЕЧАР

Концерт хора Феликс Ромулијана

У навечерје празника Светог Јована Крститеља, у Саборном храму Рођења Пресвете Богородице у Зајечару одржан је концерт духовне музике зајечарског хора Феликс Ромулијана. Наступао је женски и мешовити хор, а извођена су дела Мокрањца, Кедрова и Големовића. Концерт је обрадовао зајечарску публику уочи овог великог празника, а Саборни храм био је мали да прими све посетиоце. Ово изузетно духовно вече организовано је са благословом Преосвећеног Епископа тимочког Г. Илариона, а приређено је за све вернике и поштоваоце духовне музике.

Извор: Епархија тимочка

ЛАЈКОВАЦ

Благо народу који има такве просветитеље

У свечаној дворани Градске куће у Лајковцу 24. јануара лета Господњег 2015, под покровитељством Градске библиотеке, одржана је сада већ традиционална Светосавска академија.

Духовно слово започело је Светосавском химном и молитвом Оче

Саопштење за јавност поводом бласфемичних карикатура у српским медијима

Ових дана, када треба да у миру и радости прослављамо празнике Рождества Христовог, све је дубоко ожалостила и запањила вест да су терористи у Паризу, на радном месту, убили дванаест људи. Читав цивилизовани свет осуђује ово гнусно недело. Заједно са васцелим православним српским народом изражавамо саучешће њиховим породицама и упућујемо молитве Господу за покој душа пострадалих.

У исто време, запажамо да су неки наши електронски и штампани медији пренели карикатуралне приказе исламског пророка Мухамеда, не водећи рачуна о томе да на тај начин најгрубље вређају верска осећања и убеђења наших суграђана исламске вере и да – нехотице или из елементарног незнања, што их не ослобађа одговорности – подстичу нетрпељивост, па и отворено непријатељство према припадницима муслиманске вере, односно Исламске заједнице.

Ругање историјским личностима које су формирале верски идентитет стотина милиона наших савременика налази се изван граница законом зајемченог слободног изражавања и апсолутно је недопустиво.

Позивамо посленике наших медија да одмах престану са оваквим духовним насиљем и да поштују верска осећања свих грађана.

Браћи муслиманима изражавамо солидарност и уверавамо их да верници Српске Православне Цркве, чија верска осећања су у појединим медијима на исти или сличан светогрдни начин изложена понижавајућим приказима, ни на који начин не одобравају такво схватање слободе стваралаштва и природе секуларног друштва.

На провокације ове врсте ми реагујемо Христовом молитвом: Оче, опрости им јер не знају шта чине! и молитвом првог мученика ново-заветне Цркве, светог архијакона Стефана: Боже, не урачунај им ово у грех! Прва од ових реченица изречена је, ваља нагласити, са крста, после распећа Христовог, за оне који су Га разапели, а друга непосредно пре него што ће свети Стефан издахнути, каменован од стране лажних ревнитеља за веру у Бога.

Слава на висини Богу и на земљи мир, међу људима добра воља!

Ејиској бачки Иринеј,

иорџијарол Српске Православне Цркве

наш у извођењу градског хора „Хаци Рувим“ из Лајковца и обраћањем директора Градске библиотеке Снежане Бугарчић.

Благословом Његовог Преосвештенства Епископа ваљевског Г. Милутина, а у част најдивнијег српског имена – Светога Саве, предавање је одржала монахиња Ирина, настојатељица манастира Грабовац.

„Обележавање 780. годишњице од блажене кончине човека који је учрtaо и утро српском народу пречицу ка Царству небеском представља погодну прилику да у светлости његове светости сагледамо пређени пут и управимо своје даље кораке“, рекла је мати Ирина у свом обраћању.

Извор: Епархија ваљевска

МОЈКОВАЦ – БЕРАНЕ

У част Светога Саве

У препуној сали Центра за културу у Мојковцу, у суботу 24. јануара 2015. године одржана је Светосавска духовна академија. Сабрање у славу Светог оца нашег Саве, првог Архиепископа српског, благословио је Његово Преосвештенство

Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије.

У пригодној светосавској беседи Преосвећени Епископ је, између осталог, казао да је Свети Сава дао неизмеран допринос и несагледив замах свим стваралачким могућностима нас као народа, не само у погледу градитељства светиња и њиховом украшавању, него, пре свега, у погледу духовног живота.

„Све што знамо о Светом Сави из његових житија, од онога што су писали наши историчари, знанци, све је, може се рећи, оскудно у односу на његову личност која има васељенске размјере... Ево, и у ово наше вријеме, дописује се и пише његово житије. Све што се код нас догађа на плану вјере православне, ова духовна обнова која је видљива, обнова светиња, стварање на пољу културе, чување српског језика, идентитета, бића, памћења, освешћивање духовно, све је то, негдје, својим дубоким ослоном везано за Светог Саву... Нека његов празник, који долази, свима донесе радост, срећу и напредак“, поручио је на крају беседе Владика Јоаникије.

У програму Светосавске академије у Мојковцу учествовали су: хор при Саборном храму Рождества Христовог, фолклорни ансамбл „Весна“, такође из Мојковца, деца полазници веронауке, музичар Никола Медојевић и други.

Дан касније, у недељу 25. јануара 2015. године, одржана је и Светосавска академија у Берама коју традиционално организују Епархија будимљанско-никшићка и Црквена општина Беране.

„Свети Сава нас увијек прати, подстиче, буди не само примјером свог светог живота и примјером свог дјела, које је извршио овдје на земљи, него нас он још више кријепи и ободрује наш дух као благодатни заштитник и надahнитељ кроз сва времена, као духовни вођа и објединитељ цијелог српског народа“, рекао је, поред осталог, на овој духовној академији Епископ Јоаникије.

Извор: Епархија будимљанско-никшићка

ПОДГОРИЦА

Светосавска академија

У навечерје празника Светог Саве, у понедељак 26. јануара 2015. г. у крипти Саборног храма Васкрсења Христовог у Подгорици одржана је овогодишња централна Светосавска академија у Митрополији црногорско-приморској.

Манифестацију је благословио и поздравно слово изговорио Архиепископ цетињски и Митрополит црногорско-приморски Г. Амфилохије који је казао да је овогодишња академија посвећена 520. годишњици ободско-цетињског Октоиха.

Он је показао први примерак Октоиха петогласника, који је управо изашао из штампе, после 520 година, у издању Митрополије црногорско-приморске, манастира Високи Дечани и Народне библиотеке Србије.

„Враћамо се, дакле, србуљској, српској рецензији старословенског језика управо са разлога што је то рецензија Светих Кирила и Методија, а онда Светих Наума и Климента. А послје Наума и Климента, пресудну улогу у обликовању старословенског језика одиграо је управо Свети отац наш Сава“, казао је Митрополит Амфилохије.

„Прослављајући ову годишњицу ми смо дужни да се сјетимо непроцјењивог доприноса Светог Саве и његове, црквене његове школе, просвете у формирању, не само духовности и наше свеукупне средњовјековне културе него управо и у формирању језика“, подвукао је он.

Др Душан Батаковић, историчар и дипломата, директор Балканолошког института САНУ је подсетио да нам је Свети Сава дао културу и идентитет, и тако нас учинио народом. „Код нас се увек, када се Свети

Сава запостави, крене неком странпутицом. Свети је Сава онај светионик који нам осветљава пут. То је једна духовна лампа која нам даје јасан путоказ у будућност, кроз све сциле и харибде овога света“, казао је Батаковић. „Није случајно Свети Сава установио једну од најважнијих породичних установа у нашем народу – крсну породичну славу“, рекао је он.

У уметничком делу програма наступили су СПД „Јединство“ из Котора, СПД „Светосавник“ из Подгорице, црквени хорови „Свети Марко“ из Подгорице и „Свети новомученик Станко“ из Никшића, Хор ђака Цетињске богословије, народни гуслар Рајо Војиновић, етнопојац Даница Никић и ансамбл музичко-поетског спектакла „Стојте галије царске“ предвођен Јеленом и Иваном Жигон.

Извор: Митрополија црногорско-приморска

ШАБАЦ

Светлост светосавља

У недељу, 25. 1. 2015. године, у Шабачком позоришту у организацији града Шапца и шабачке Саборне цркве организована је и одржана Светосавска академија под слоганом *Светлост светосавља*.

Светосавску беседу ове године одржала је Александра Нинковић Ташић, потпредседник Образовно-истраживачког друштва Михаило Пупин, интеркултурни амбасадор Унеско клуба Универзитета Сорбона, сарадник Српске академије наука. У своме излагању она је *Светлост светосавља* приказала кроз велике светосавце Михаила Пупина, Николу Теслу и подсетила да су они своје светосавље често сведочили у Америци, као и по америчкој штампи.

Извор: сшц.срб ■■

МОСКВА

Божји фестивал духовне музике

У Међународној кући музике у Москви, 9. јануара је отворен Пети божји фестивал духовне музике. Уметнички руководиоци музичког форума – председник Московског дома музике Владимир Спиваков и председник Одељења за спољне црквене односе Московске Патријаршије Митрополит волоколамски Иларион отворили су овај фестивал.

У оквиру Божјиног фестивала који је трајао од 9. до 23. јануара 2015. године, одржано је осам концерата. Програм је обухватио музику ренесансе, древну музику руских манастира и још много тога, попут дела Себастијана Баха.

Извор: Московска Патријаршија

МАЛЕЗИЈА

Забрана речи „Алах“

Хришћанима у исламској земљи Малезији је судски забрањено да употребљавају реч „Алах“. Пет судија Савезног суда једногласно су одбацили молбу Надбискупије Куала Лумпура да се по овом питању изврши ревизија, јављају малезијска средства информисања. Овиме је правни лек исцрпљен.

Наиме, Цркве су хтеле да Апелациони суд укине забрану коришћења ове речи, донету у октобру 2013. г., у смислу да хришћани не смеју користити реч „Алах“, реч која је иначе име за Бога на малезијском покрајинском језику бахаса.

Судије Апелационог суда обрађују да би хришћани коришћењем речи „Алах“ могли „збунити“ муслимане и довести у опасност

ТУЖНА СТАТИСТИКА ЗА 2014. ГОДИНУ

Преко 4.000 хришћана убијено 2014. године због исповедања вере

Према World Watch List (WWL), 4.344 хришћанина је убијено, а 1.062 цркве су разрушене из верских разлога између 1. новембра 2013. и 31. октобра 2014. године. Број убијених хришћана је тако два пута већи од 2.123 убијена хришћанина у 2013. години.

Према истом извору, Нигерија се налази на првом месту на списку по броју погубљених хришћана – 2.484, а за њом следи Централноафричка Република у којој је убијено 1.088 људи због исповедања хришћанске вере. „Никад хришћани нису били више изложени прогону и насиљу у Нигерији као у протеклој години“, каже се у извештају WWL.

„Исламски екстремизам постаје главни узрок злостављања“, истиче се у извештају. Према подацима које наводи ова поуздана агенција, све интензивнији и учесталији су напади на хришћане само услед исповедања вере.

Извор: OCP / сџ.срб

„националну безбедност“. Поред тога, употреба ове речи није „интегрални део хришћанске вере и хришћанске праксе“, каже се у пресуди овога суда. Међутим, нејасно је да ли се забрана о употреби речи „Алах“ односи само на лист Хералд, против којег је Министарство унутрашњих послова подигло пријаву, или се то тиче свих хришћанских публикација на бахаса језику, међу којима и Светог Писма.

Извор: Каширес / сџ.срб

МАНИЛА

Шест милиона верних на миси

Према проценама градских власти, миси коју је у недељу 18. јануара у Манили, главном граду Филипина, служио папа Фрања, присуствовало је шест милиона римокатоличких хришћана. Полицијске процене су у овај број унеле не само лица која су била на служби која је приређена у градском парку, него и оне који су се налазили поред пута којим је папа

пролазио идући да одслужи мису. Представник Ватикана за односе с медијима Федерико Ломбарди је изјавио да је ово највећи број присутних верника на миси коју је било који папа икад игде служио.

Године 1995. папа Јован Павле II је на истом месту одслужио мису поводом Светског дана омладине, кад је присуствовало четири милиона људи.

Извор: Каширес / сџ.срб

КОНГО

Четрдесет и пет новокрштених

Његово Преосвештенство Г. Пантелејмон, православни Епископ Конга, Бразавила и Габона је 24. децембра 2014. крстио четрдесет и пет новопросветљених Конгоанаца свих годишта који долазе из три парохијске заједнице Поан-Ноар. Православна Црква на најсиромашнијем континенту се шири и расте, јачајући своју мисију у многим крајевима Африке.

Извор: OCP / сџ.срб

ИРАК / СИРИЈА

Изговарање речи „Божић“ кажњава се смрћу

Злостављања радикалних исламиста на територији Ирака и Сирије ускратило је радост Божића хришћанима.

Према сведочењима очевидца, на територијама које је окупирао „Исламска држава“, само изговарање речи „Божић“ поистовећује се са јавним проповедањем хришћанства и кажњава се смрћу.

Но и ван области које држе радикали, ситуација за хришћане није много боља. Отац Мајсар Банам, старешина римокатоличке Цркве Светог Ђорђа Победоносца у Багдаду, у свом интервјуу одбацио је мит о безбедности хришћана у ирачком главном граду који није под влашћу терориста: „Око 400 људи присуствује мојим службама; међутим, не можемо да организујемо литију или да нешто друго предузмемо за празник ван цркве – ово је сада апсолутно опасно.“

Извор: ОСП / сџ.срб

АУШВИЦ

Да се Холокауст никада не понови

У Пољској је обележена 70. годишњица ослобођења нацистичког логора Аушвиц-Биркенау у присуству око 300 преживелих

логораша и представника око 40 званичних делегација, а Србију је на овом скупу представљао министар за рад, социјална и борачка питања Александар Вулин.

Преживели логораша су на комеморацији у Аушвицу упутили апел човечанству да не дозволи да се злочини Холокауста икад више понове.

Међу званичницима су били председник Пољске Бронислав Коморовски, председници Немачке и Француске Јоахим Гаук и Франсоа Оланд, амерички министар финансија Џек Лу, британски министар спољних послова Филип Хамонд и други, преносе агенције.

Русију је представљао шеф председничке администрације Сергеј Иванов, док је председник Владимир Путин учествовао на свечаности у част жртава Холокауста, али у Москви, где је посетио Јеврејски музеј и Центар толеранције.

Комеморација у Аушвицу почела је концертном класичне музике након којег су поздрављени преживели логораша.

У пригодном обраћању, пољски председник Бронислав Коморовски је рекао да се налазе на месту где је „људско биће сведено на логорашки број“.

„Наша је дужност да се сећамо, због нас самих и због будућности“, рекао је он, а пренео немачки радио Дојче веле.

Совјетске јединице су 27. јануара 1945. ослободиле логорски

комплекс Аушвиц-Биркенау у којем је убијено најмање 1,1 милион људи, махом Јевреја.

Пољска, како је Коморовски истакла, поштује совјетске ослободиоце логора Аушвиц.

Преживела логораша Халина Биренбаум (1929) поручила је да је њена највећа дужност да „исприча другима колико су људи (у логору) желели да живе“, пренео је Би-Би-Си.

„Ми преживели не желимо да наша прошлост постане будућност наше деце“, рекао је Роман Кент (1929) обраћајући се окупљенима.

На Зиду смрти где су убијани логораша запаљене су свеће, а упућене су и јеврејске и хришћанске молитве.

Извор: Полишика / ТАНЈУГ

РЕГЕНЗБУРГ

Епископ Сергеје на погребу монсињора др Алберта Рауха

Његово Преосвештенство Епископ средњоевропски Г. Сергеје, у оквиру своје посете Регензбургу, 21. јануара 2015. године, присуствовао је и реквијему у част преминулог прелата др Алберта Рауха у регензбуршкој катедрали.

Др Раух је био један од оснивача Ostkirchliches Institut-a (Института за Источне Цркве) у Регензбургу, у циљу стипендирања православних теолога и сарадње са Православним Црквама. Том приликом, Епископ Сергеје уручио је Његовој еминенцији бискупу регензбуршком Рудолфу Фодерхолцеру писма саучешћа у име Његовог Преосвештенства Епископа бачког Иринеја и у своје име.

Извор: Епархија средњоевропска

УАЕМ

Радионица

Центар за истраживање религије, политике и друштва у сарадњи са ХКЦ др Радован Биговић организовао је 13. децембра 2014. у Београду радионицу под називом „Питања односа вере и ратних сукоба – Верски мотивисан активизам у регионалним мировним процесима“. Радионицу су похађали богослови, вероучитељи, активисти невладиних организација као и студенти друштвених наука који су укључени или имају жељу да се укључе у верски мотивисан мировни активизам. Циљ радионице је окупљање појединаца који сматрају да би Цркве и верске заједнице требало да дају значајнији допринос регионалним процесима помирења и потребни пијетет свим жртвама минулих сукоба.

У оквиру радионице предавања су одржали о. Александар Баковац и Александар Шибул, психолог и психотерапеут. *Д. Страхинић*

У МАНАСТИРУ ДУБНИЦА

Светац у камену

У порти манастира Дубница, под Јавором, на дан ктиторске славе 26. децембра 2014, освештана је камена скулптура Патријарха Гаврила Рашковића (1595–1659), коју је искоlesaо вајар Владимир Митровић из Трнавe на Златибору. После три и по века Патријарх свештеномученик се вратио у завичај, у светињу коју је обнављао док је био на Пећком трону.

На светковини у селу Божетићи, уприличеној тим поводом, уручена су признања прегатоцима и дародавцима. Орден Белог анђела, највише признање Милешевске епархије, Владика Филарет доделио је Архимандриту Макарију, игуману Дубнице, и Хаци Душану Јелићу, правнику, и Негосаву Радовићу, преду-

Први састанак Мисионарског одељења СПЦ

У четвртак, 25. децембра 2014, одржан је први састанак чланова новооснованог Мисионарског одељења СПЦ. председавао је Епископ рашко-призренски Теодосије, мандатни Епископ задужен за надзор над радом овог синодског тела, насталог пре неколико месеци на предлог Ми-

трополита црногорско-приморског Амфилохија. После молитве, отварајући радни део састанка, Епископ Теодосије је нагласио значај покретања Мисионарског одељења које би требало да ради по угледу на истоимене пројекте других помесних Цркава. Владика је указао да је поље мисије веома широко и да је на њему потребно покренути што више потенцијала, а да сви ми заправо треба да будемо сарадници благодати Духа Светог која призива оне који нису православни у Цркву и који сами често осећају где је пуноћа истине, што је више пута сам видео у свом пастирском раду. Заменик мандатног Епископа задуженог за надзор рада Одељења, презвитер Оливер Суботић, уредник *Православног мисионара* је потом у најкраћим цртама представио сваког члана Мисионарског одељења. Сваки члан је изнео своја виђења и предлоге који се тичу мисије наше помесне Цркве. Др Станоје Станковић, оснивач и председник Мисионарског центра „О. Данило Сисојев“ је указао на искуства сличних одељења Московске Патријаршије и Атинске Архиепископије. Презвитер Иван Цветковић, оснивач интернет портала *Поуке*, је у кратким цртама дао предлог формирања православног интернет супер-портала, а Архимандрит Гаврило (Вучковић) је укратко упознао присутне са својим личним приступом када је реч о интернет мисији. Информатичар Ненад Бадовинац, технички уредник мисионарског интернет пројекта манастира Лепавина, је навео технолошке новине у интернет мисионарском пројекту који о. Гаврило годинама неуморно предводи. У контексту *е-мисије* значајне сугестије дао је протопрезвитер Милић Драговић, старешина Цркве Св. апостола Марка у Ужицу, а врло корисна упутства и предлоге у погледу мисионарске делатности у парохијском домену дао је протојереј-ставрофор Вајо Јовић, старешина Храма Св. Александра Невског, који води чувену Мисионарску школу при истом храму, и протојереј-ставрофор Душан Колунџић, који је на састанак Одељења дошао у својству спољног сарадника. Архимандрит Сава Јањић је дао занимљиве идеје у погледу саме концепције мисионарског деловања Одељења. Презвитер Владимир Марковић, секретар ВДС-а АЕМ, је истакао потребу да се у рад овог одељења укључе и мисионари из унутрашњости Србије. Координатор Одељења за дијалог у култури АЕМ, вероучитељ Стеван Јовановић, је указао на значај покретања јавног дискурса на културолошке теме, док је вероучитељ хаци Драган Поповић говорио на тему мисије међу најмлађима. Вероучитељица Татјана Грујић, као искусан правник, указала је на потребу и начине мисионарског учења интелектуалаца свих профила. *Инфо служба СПЦ*

зетнику из Ивањице, а грамате вајару Владимиру Митровићу, предузетницима Фики Авдићу из Нове Вароши и Радојку Бркушанину из Ивањице и шумару Владимиру Петровићу из Кушића, на Јавору.

Д. Гајричић

У БАЊАЛУЦИ

Код председника РС

Епископ бихаћко-петровачки Атанасије, на позив председника Републике Српске, присуствовао је 30. децембра 2014. званичном пријему у Палати председника у Бањалуци,

Позив за помоћ

Са благословом Патријарха српског Иринеја, објављујемо позив за помоћ нашем брату Боривоју Вуловићу из Београда, оболелом од леукемије – C92 *leucosis acuta myeloblastica* (AML M2). Боривоје се тренутно налази на лечењу на клиници у Немачкој, у којој ради др Надежда Басара, где је подвргнут првом кругу хемотерапије, која је дала резултате. За даље успешно лечење потребне су још три терапије укупне вредности 75.000,00 евра. Са другом терапијом је потребно почети 2. фебруара 2015. године.

Бројеви текућих рачуна отворених у Raiffeisen банци на које можете извршити уплату су:

динарски рачун бр. 265–020000005582–35

девизни рачун бр. RS 3526509000000001521

У нади да ћете ми помоћи, с поштовањем и захвалношћу Ивана Вуловић gasic.ivana@yahoo.com / моб. тел. +381652500410

Апел за помоћ

Седмомјесечни Ненад Јокић из села Полом крај Братунца рођен је без једњака. Иако беба од седам мјесеци, до сада је имао три операције. Храни се помоћу катетера.

Да би могао нормално да живи, малом анђелу је неопходно уградити једњак, а незапослени родитељи Данијела и Миливоје немају неопходни новац да му омогуће ову операцију, која се изводи само у иностранству и кошта око стотину хиљада евра. Свака помоћ, макар и симболична, је добродошла да се Ненад спаси.

Број телефона за информације о помоћи малом Ненаду Јокићу 00381 / 66–970–97–98

текући рачун код NLB Razvojne banke 562–100–80131994–48

девизни рачун код NLB Razvojne banke IBAN BA395620098122839418

Milivoje (Luka) Jokić

Polom bb

75420 Bratunac

SWIFT BIC: RAZBBA 22

Извор: Епархија зворничко-тузланска, rtvbn.com

вљен празник Св. великомученице Анастасије. Том приликом Св. Арх. Литургију служили су Митрополит загребачко-љубљански Порфирије и Епископ славонски Јован, уз саслужење свештенства и монаштва Епархије славонске и Митрополије загребачко-љубљанске. Претпразничној радости Христовог Рођења и успомене на Св. Анастасију, чије су свете мошти биле изложене вернима на молитвено поклоњење, допринела је и радост придруживања двојице нових трудбеника на њиви Господњој. Митрополит Порфирије рукопроизвео је у чин чтеца и ипођакона новог сабрата Епархије славонске Димитрија Црљића из Бањалуке, а Владика Јован рукоположио је јерођакона Димитрија (Гуглету), настојатеља манастира Пакра, у чин презвитера.

Сутрадан, 5. јануара, Епископ пакрачко-славонски Јован примио је у посету председника Хрватске др Иву Јосиповића и његову саветницу за науку, високо образовање и верска питања, проф. др Анкицу Мариновић. Председник Јосиповић је овом посетом испунио обећање да ће, пошто је био спречен да присуствује устоличењу у септембру прошле године, посетити Владика Јована.

Преосвештени Владика је госте најпре упознао са тренутним стањем Саборног храма и Епископског двора у Пакрацу, чија је обнова приоритет у раду Епархије славонске, а који су уједно и споменици културе Републике Хрватске. Затим су у просторијама привремене Епископске резиденције настављени разговори о будућој сарадњи власти Републике Хрватске и Епархије пакрачко-славонске на пољу обнове духовног живота и наших светиња.

Владика је посебно заблагодарио господину председнику и његовој саветници на досадашњој сарадњи и помоћи нашој светој Цркви.

Извор: Епархија славонска

У ЂУРЂЕВИМ СТУПОВИМА БОЖИЋ

Празник Рождества Господа Бога и Спаса нашега Исуса Христа свечано

поводом обиљежавања Дана и крсне славе Републике Српске – Св. прво-мученика и архиђакона Стефана.

Извор: Епархија бихаћко-џештовачка

У МОСТАРУ

Слава Епархије

О спомену Св. Игњатија Антиохијског Богоносца, 2. јануара 2015, у Мостару и Житомислићу прослављена је слава Епархије захумско-херцеговачке и приморске и крсна слава Преосвећеног Епископа Григорија.

Током Евхаристијског сабрања, којим је началствовао Епископ Григорије уз саслужење Епископа Атанасија, многобројног свештенства, монаштва и народа Епархије захумско-херцеговачке и Митрополије дабробосанске, у презвитерски чин рукоположен је јерођакон Марко, сабрат манастира Завала.

Након Литургије, у Владичанском двору у Мостару приређен је славски ручак, којем је, уз бројне званице, присуствовао и предсједник РС Милорад Додик.

Извор: Епархија захумско-херцеговачка

У ПАКРАЦУ

Посета високих званица

У недељу Светих Отаца, 4. јануара 2014, у Саборном храму Св. Тројице у Пакрацу торжествено је просла-

и молитвено је прослављен широм Епархије будимљанско-никшићке.

У манастиру Ђурђеви Ступови Литургијским слављем началствовао је Епископ будимљанско-никшићки Јоаникије.

Владици су саслуживали свештеници беранско-андријевичког намјесништва и монаштво Ђурђевих Ступова. Божићној Литургији, поред многобројног вјерног народа, присуствовали су бројни гости, личности из јавног и друштвеног живота Берана, као и пријатељи ове древне немањићке задужбине, која је катедрални манастир Епархије будимљанско-никшићке.

Извор: Епархија
будимљанско-никшићка

У БИЈЕЉИНИ

Божична Света Литургија

Велелијепни Саборни храм Рођења Пресвете Богородице у Бијељини био је претијесан и премален да под своје кровове прими све оне који су поранили како би присуствовали Божићној Св. Литургији која је почела у 5 часова, а коју је служио Владика зворничко-тузлански Хризостом уз саслужење свештенства Саборног храма и ђакона. Дан радније, бадњак и Бадње вече ове године дочекани су у овом граду, прво повечерјем са петохљебницом у 17 часова у препуном Храму Св. Георгија, одакле је кренула величанствена литија до Трга краља Петра I Карађорђевића, гдје је благословљен и приложен бадњак.

Повечерје је служио и литију предводио Владика Хризостом. Након паљења бадњака уприличен је, по први пут, а на радост хиљада окупљених вјерника, и величанствен ватромет.

Извор: Епархија зворничко-тузланска

У ЕПАРХИЈИ ВАЉЕВСКОЈ

Божичне свечаности

Празник Рођења Христовог ове године дочекан је у празничној лепоти и обичајима којима се нарочито радују најмлађи хришћани. На Бадњи дан су у свим ваљевским храмовима, крај маштовито осми-

шљених макета пећине – места доласка на свет Богомладенца Христа, предшколци и млађи основци рециталима, играказима и песмама оживели атмосферу витлејемске ноћи. У Храму Васкрсења Христовог Владика Милутин је осветио бадњак и благосиљао верни народ. Срећно Бадње вече у Саборном храму пожелео је архијерејски намесник ваљевски протојереј Милован Теовановић.

Да божичне радости не мањкају онима који су се у време празника затекли у болничким постељама побринуо се духовник Опште болнице Ваљево протојереј-ставрофор Радомир Алексић, са групом сатрудника, поделивши дарове, прикупљене при Храму Св. Козме и Дамјана током дводневне акције.

На Тргу Владике Николаја у Новом насељу, свештенство Храма Св. Георгија, уз традиционалну приредбу, уприличило је ломљење чеснице.

Паноћну Литургију у Храму Пресвете Богородице служио је Владика Милутин. Посланицу Патријарха српског Иринеја прочитао је протојереј-ставрофор Драган Алексић. Другу Св. Литургију у најстаријем градском храму походио је велики број припадника Војске Србије.

Извор: Епархија ваљевска

У МОЈКОВЦУ

Христолика жртва мојковачких јунака

Свечана академија поводом 99 година од Мојковачке битке одржана је у петак 9. јануара 2015. у Центру за културу у Мојковцу. Свечаност су организовали Српски национални савјет, Друштво српских домаћина Црне Горе и Српски културни центар „Стефан Немања“.

Поздрављајући сабрање, Епископ будимљанско-никшићки Јоаникије

је казао да је Мојковачка битка историјски догађај од највећег значаја и представља продужетак косовске етике. Он је додао да, осим што су бранили своја огњишта и вјеру, мојковачки јунаци су гинули бранећи одступницу и спас србијанској војсци, због чега ова битка, према Епископовим ријечима, има и религиозни смисао.

Бесједу, поводом деведесет и девет година од Мојковачке битке, одржао је Митрополит црногорско-приморски Амфилохије.

„Мојковачка битка има своју снагу, свој значај преко личности великог Патријарха српског Гаврила Дожича, једне од најзначајнијих духовних личности у Европи 20. вијека, који је са Св. Владиком Николајем на крају рата био у логору Дахау, настављајући вјековно предање Архиепископа пећких и Митрополита црногорских и црногорско-приморских. У то вријеме Архиепископ, Митрополит Србије активно је учествовао у трагичним збивањима Првог свјетског рата и заједно са старим краљем Петром и престолонаследником Александром прешао преко Албаније до Крфа, одатле до Солуна, вратио се у већ ослобођени Београд, да би се око њега васпоставило јединство Пећке Патријаршије“, указао је Митрополит.

А да би се то догодило, десила се Мојковачка битка, која је, нагласио је Митрополит Амфилохије, спасила у бесудном тренутку србијанску војску, краља и Митрополита Димитрија, јер, да није било отпора на Мојковцу била би пресјечена одступница србијанске војске.

Митрополит је оцијенио и да је у Мојковцу, граду Уроша I, немањићком граду у којем је, одувјек, било Ђирилово писмо, писмо Светог Саве и Ободске штампарије, у нашем времену ћирилица потпуно уништена.

Извор: Епархија
будимљанско-никшићка

У ГРАЧАНИЦИ

Празник Рождества Христовог

Епископ рашко-призренски Теодосије служио је Св. Литургију на

празник Рождества Христовог у манастиру Грачаница.

Овом приликом Епископу Теодосију су саслуживали протојереј Саво Шмигић, јереј Бранислав Секулић и протођакон Зоран Гођевац. У препуној манастирској цркви све је одисало радошћу, како и доликује овом најрадоснијем хришћанском празнику. Након што је Епископ Теодосије прочитао Божићну посланицу Патријарха Српског велики број верника приступио је причешћу светим Христовим Тајнама.

Светој Литургији у Грачаници присуствовали су и политички представници Срба са КиМ Марко Ђурић, Бранимир Стојановић и Владета Костић са сарадницима.

Извор: Епархија рашко-џирзренска

У БЕОГРАДУ

Новогодишњи молебан

Почетак нове године по јулијанском календару обележен је молебаном који је у Спомен-храму Св. Саве на Врачару служио Епископ топлички Арсеније. У поноћ је Светосавски плато осветлио величанствени новогодишњи ватромет.

У НИШУ

Крстовдан и Богојављење

Епископ нишки Јован је на Крстовдан началствовао Евхаристијским сабрањем у нишком Саборном храму Св. Тројице. Саслуживали су свештеници овог светог храма. По заамвоној молитви Епископ је са свештеницима осветио воду којом је благословен сав народ а потом и просторије Епархијског дома. У навечерје празника Богојављења, Епископ Јован је служио празнично бденије у Саборном храму, где је сутрадан, на велики и свечани дан Крштења Господа Бога и Спаса нашега Исуса Христа, началствовао Евхаристијским сабрањем.

Извор: Епархија нишка

У ЕПАРХИЈИ БАЧКОЈ

Јовањдан у Саборном храму

У уторак, 20. јануара 2015, Епископ бачки Иринеј прославио је

крсну славу началствујући Евхаристијским сабрањем у Саборном храму у Новом Саду. Епископу су саслуживали Митрополит илионски Атинагора и П. Г. епископи: врањски Пахомије, аустријско-швајцарски Андреј и јегарски Јероним, као и архимандрити: Николај Јоанидис, Јован Радосављевић, Исихије Рогоћ и Прокопије Тацар.

У славу Божју и у част Светог Јована Крститеља током Свете Литургије појали су студенти Православног богословског факултета Универзитета у Београду, као и полазници Школе црквеног појања „Свети Јован Дамаскин“, при ЦО у Новом Саду.

По завршетку Св. Литургије, у древном дому Епископа бачких благословени су славски дарови – колач, жито и вино. Том приликом Митрополит Атинагора је у име Јеладске Цркве још једном упутио најлепше молитвене жеље Епископу домаћину, поводом празника његовог небеског молитвеника и заступника пред Господом.

Извор: Епархија бачка

У НОВОМ САДУ

„Ко спаси један живот, спасао је читав свет“

Трећу годину заредом у организацији Културног центра Новог Сада одржава се низ културно-уметничких и историјско-образовних програма у спомен жртава Новосадске рације 1942. године. У склопу овогодишњег обележавања под називом „Ледена тишина говори“, 21. јануара 2015. отворена је изложба „Праведници међу народима“ историчара Стефана Радојковића. Изложба је посвећена сећању на Новосађане Марију Томић, Надежду Пашчан и др Душана Јовано-

вића који су спасавали суграђане Јевреје, а који су добили признање државе Израел Праведник међу народима. По речима аутора и водича кроз изложбу, замисао је била да се направи едукативни простор и кроз спој текста, слике и разговора појасни важност овог признања.

Д. Стирахинић

ВЈЕЧНАЈА ПАМЈАТ

Весна Савић (1979–2014)

Слично као праведном Јову, протојереју Ненаду Савићу, пароху рачанском се 22. децембра 2014. десило оно најтеже што може задесити једног родитеља, изгубио је своју милу ћерку Весну.

Весна Савић, ћерка проте Ненада и протинице Радинке, рођена је 29. јуна 1979. у Јагодини. После средње школе посветила се професији која је била у складу са њеним племенитим карактером – фармацији. Радилa је у новосадској фармацевтској компанији НС Фарм од 2006. до 2012, да би у жељи за усавршавањем уписала Вишу медицинску школу 2013. у Београду. Нажалост, своју намеру није успела да оствари јер је под недовољно разјашњеним околностима уснула у Господу 22. децембра 2014, у Рачи у својој 35. години.

Опело и сахрану покојне Весне одслужио је 24. децембра Епископ шумадијски Јован уз саслужење 32 свештеника и 2 ђакона. Владика Јован је у својој богонадахнутој беседи говорио о привремености овог и вечности обећаног живота почевши од Васкрсења, ублаживши при том велику тугу родитеља и брата Владе. Молитвена поворка је затим испратила Весну на починак у Тополу, где је сахрањена.

Бог душу да јој прости и нека је насели у рајска насеља!

Пројонамесник Горан Живковић ■■

РУЧНО И ЕЛ. ЗВОЊЕЊЕ – ИСТОЧНО

У Руса, Грка и Светогораца до данас, а код Срба до пада Деспотовине, а од 2007. нано-во, и то: **са програмирањем и са откуцавањем часова и четвртина**

СВЕЖЕ: м. Жича (5 зв.), Копорин (3), Милешева (звон 9 тона); храм у Јовцу (3), Уљми (4) Крагујевцу (5), С. Паланци (3), Салаковцу (2), м. Вратна (2)...

ЧАСОВНИЦИ

– **Обнова старих механичких, од историјског значаја, часовника;**

– **Израда нових, тачних, са самосталним пребацивањем на „зима-лето“ време.**

скуп „ЖЕЛ-МИР“ аутора

САЈТ: zelmir.atspace.com;

szeljko7@gmail.com

065/920 5 851 ; 064/20 80 145

**Продајни
центар
Епархије
шумадијске**

**Интернет продавница
црквених предмета за
цео свет**

www.eparhija.rs

**Опрема за храмове
Опрема за свештенство
Иконе, крстови, тамјан
Филигрански програм
Јеванђеља, књиге
Црквени артикли**

**За свештенство,
монаштво и
црквене општине**

-15%

www.eparhija.rs

НАРУЦБЕНИЦА

Шифра претплате
(попуњава служба претплате)

**Претплаћујем се
на следеће часописе**
(означите жељени часопис
и начин претплате)

Име и презиме наручиоца:

ПТТ број и град:

Адреса:

Држава, епархија:

Часопис	Годишња претплата		Начин слања (важи за иностранство)	
	Србија	Иностранство		
<i>Православље</i>	1700 динара	45€ или 70\$ или 70 CAD или 75 AUD или 35£	Обичном поштом	
		60€ или 90\$ или 90 CAD или 100 AUD или 45£	Авионом	
<i>Православни мисионар</i>	500 динара	20€	Обичном поштом	
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом	
<i>Теолошки погледи</i>	900 динара	20€	Обичном поштом	
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом	
<i>Гласник СПЦ</i>	1200 динара	32€ за Европу или 35\$ ван Европе	Обичном поштом	
		60€ за Европу или 65\$ ван Европе	Авионом	
<i>Светосавско звонце</i>	690 динара	25€	Обичном поштом	
		30€ за Европу или 40€ ван Европе	Авионом	

Наруцбеницу слати на адресу: „Православље“ – Српска Патријаршија, Краља Петра 5, 11000 Београд, Србија